

EUROJUSTI
AASTAARUANNE
2011

Eurojusti hoone Haagse Arc

SISUKORD

MÄRKUS EUROJUSTI OTSUSE KOHTA	6
KASUTATAVAD LÜHENDID.....	7
EESSÕNA.....	8
KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE.....	11
1 OPERATIIVTÖÖ.....	13
1.1 Sissejuhatus	13
1.2 Eurojusti õiguslase koostöö alane tegevus.....	13
1.2.1 Probleemid ja head tavad Eurojusti kriminaalasjades.....	14
1.2.2 Koordineerimisnõupidamised.....	15
1.2.3 Koordineerimiskeskused	16
1.2.4 Eurojusti otsuse artiklid 6 ja 7.....	17
1.2.5 Vastastikuse õigusabi konventsioonid	19
1.2.6 Tõendite kogumise ja lubatavusega seotud küsimused.....	19
1.2.7 Jurisdiktsioonikonfliktide ennetamine ja lahendamine	21
1.2.8 Kriminaalmenetluse üleandmine	22
1.2.9 Karistatuse andmete vahetamine.....	23
1.2.10 Euroopa vahistamismäärused.....	24
1.2.11 Euroopa Arestimismäärused	27
1.2.12 Konfiskeerimine ja vara tagasinõudmine	28
1.2.13 Kontrollsaadetised	28

1.3 Õiguslik koostöö prioriteetsete valdkondade kriminaalasjades	30
1.3.1 Terrorism	30
1.3.2 Narkokaubandus	30
1.3.3 Inimkaubandus	32
1.3.4 Pettused.....	33
1.3.5 Korruptsioon	34
1.3.6 Küberkuritegevus	34
1.3.7 Rahapesu	35
1.3.8 Kuritegelike ühenduste muu tegevus.....	37
1.4 Ühised uurimiserühmad	39
1.5 Eurojusti kolmandate riikidega seotud kriminaalasjad	41

2 SUHTED ELI INSTITUTSIOONIDE JA PARTNERITEGA .....

2.1 Suhted institutsioonidega	45
2.1.1 Euroopa Parlament	45
2.1.2 Euroopa Liidu Nõukogu.....	45
2.1.3 Euroopa Komisjon	46
2.2 Õigusala töötajate võrgustikud	46
2.2.1 Euroopa õiguslase koostöö võrgustik	47
2.2.2 ÜURide võrgustiku sekretariaat	47
2.2.3 Genotsiidi, inimsusevastaste kuritegude ja sõjakuritegude eest vastutavate isikutega tegelevate kontaktisikute Euroopa võrgustik	48
2.2.4 Euroopa õiguslase koolituse võrgustik.....	48
2.2.5 ELi liikmesriikide peaprokuröride ja prokuratuurijuhtide konsultatiivfoorum	48
2.3 ELi asutused ja organid	49
2.3.1 Europol	49
2.3.2 OLAF	51
2.3.3 Frontex	52

2.3.4	CEPOL	52
2.3.5	JSK asutuste juhid.....	53
2.4	Suhted Euroopa Liidust väljaspool.....	53
3	EUROJUSTI OTSUS, TULEVIK JA ARENGUD HALDUSE ALAL	55
3.1	Nõukogu Eurojusti tugevdamise otsuse rakendamine.....	55
3.2	Eurojusti tuleviku töörühm.....	58
3.3	Arengud halduse alal.....	58
3.4	Avalikkuse ligipääs Eurojusti dokumentidele	60
4	NÕUKOGU JÄRELDUSTE ALUSEL VÕETUD MEETMED	63
LISA	.....	69
1.	joonis – Kriminaalasjade arv 2002–2011.....	69
2.	joonis – Kahe- ja mitmepoolsed kriminaalasjad.....	70
3.	joonis – Avatud ja lõpetatud kriminaalasjade arv 2003–2011.....	71
4.	joonis – Kriminaalasjade üldine liigitus	72
5.	joonis – Prioriteetsed kuriteoliigid Eurojusti kriminaalasjades.....	73
6.	joonis – Prioriteetsed kuriteoliigid ja muud kuriteoliigid Eurojusti kriminaalasjades	74
7.	joonis – Taotlejariigid Eurojusti kriminaalasjades.....	75
8.	joonis – Taotlusi saanud riigid Eurojusti kriminaalasjades	76
9.	joonis – Koordineerimisnõupidamistel käsitletud kriminaalasjad	77
10.	joonis – Koordineerimisnõupidamised taotlejariikide kaupa.....	78
11.	joonis – Koordineerimisnõupidamised taotlusi saanud riikide kaupa	79

Märkus Eurojusti otsuse kohta

Eurojusti otsus – käesolevas aruandes nimetatakse Eurojusti otsuseks nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsust, millega moodustatakse Eurojust, et tugevdada võitlust raskete kuritegude vastu, mida on muudetud nõukogu 16. detsembri 2008. aasta otsusega 2009/426/JSK, millega tugevdatakse Eurojusti.

Nõukogu peasekretariaadi koostatud Eurojusti otsuse konsolideeritud versioon, mis ei ole õiguslikult siduv, on kättesaadav meie veebilehel www.eurojust.europa.eu.

Kasutatavad lühendid

AT	Analüüsitöimik
CEPOL	Euroopa Politseikolledž
CMS	Kriminaalasjade haldamise süsteem
COSI	Sisejulgeolekualase operatiivkoostöö alaline komitee
EJN	Euroopa õiguslase koostöö võrgustik
ERKS	Eurojusti siseriiklik koordineerimissüsteem
EUM	Euroopa uurimismäärus
EVM	Euroopa vahistamismäärus
Frontex	Euroopa Liidu liikmesriikide Välispiiril Tehtava Operatiivkoostöö Juhtimise Euroopa Agentuur
IK	Inimkaubandus
JK	Jooksev koordineerimine
OCTA	Organiseeritud kuritegevuse ohuhinnang
OLAF	Euroopa Pettustevastane Amet
TE-SAT	Terrorismi olukorra ja suundumuste aruanne
VÕA	Vastastikune õigusabi
ÜUR	Ühine uurimisrühm

Eessõna

Teie ees on Euroopa Liidu õigusalse koostöö üksuse kümnes aastaaruanne. Eurojusti põhitegevus, raske piiriülese kuritegevusega võitlemise toetamine, tegi 2011. aastal läbi märkimisväärse arengu. Liikmesriikidest Eurojustile saadetud kriminaalasjade arv suurenes 2010. aastaga võrreldes vaid pisut, kuid olulisel määral kasvas Eurojusti koordineerimistegevus.

Koordineerimisnõupidamistel saavad Eurojusti eksperdid kokku kolleegidega liikmesriikidest ja Euroopa Liidu organitest. Nõupidamised aitavad tõhusalt otsustada, millal, kus ja kuidas õiguskaitse- ja õigusorganid piiriülestes kriminaalasjades kuritegelike ühenduste vastu tegutsema peaksid. Et sellised operatiivnõupidamised on liikmesriikide õigusala töötajatele kasuks, kinnitas nende arvu 40%-line kasv 2011. aastal. Samas on kõnealune kasv kainestavaks meeldetuletuseks, et piiriülese kuritegevuse oht pole vähenenud. Nõupidamistel koordineeritud kriminaalasjade arv ületas esmakordselt 200 kriminaalasja piiri.

2011. aastal toimus oluline areng ka koordineerimisnõupidamiste korralduses: kasutusele võeti *koordineerimiskeskus*. Kui liikmesriigid on koordineerimisnõupidamisel konkreetse päeva operatiivtegevuses kokku leppinud, on Eurojusti eksperdid nüüdsest liikmesriikide ja ELi kolleegide nõustamiseks kättesaadavad turvalises koordineerimiskeskuses. Operatsioonipäeva kulgedes saavad nad osutada abi näiteks eri jurisdiktsioonides tõendite lubatavusega seotud küsimustes ning Euroopa vahistamismääruste ja muude õiguslaste abitaotluste koostamisel. Eurojust korraldas 2011. aastal seitse koordineerimiskeskust, kus tegeldi kuritegudega alates inim- ja narkokaubandusest kuni suurpettusteni. Seda suudeti hoolimata olukorrast, kus paljud liikmesriigid ei ole muudetud Eurojusti otsuse sätteid veel ellu rakendanud.

Eurojusti 2011. aasta koordineerimistegevuse teiseks oluliseks aspektiks olid ühised uurimisrühmad (ÜÜR). Algselt bürokratlikeks peetud ühiseid uurimisrühmi tunnustatakse nüüd kui kasulikku vahendit piiriülese kuritegevusega võitlemisel. Need moodustavad raamistiku, milles eri jurisdiktsioonidest tulevad õigusala töötajad saavad ühiselt töötada vastastikuse õigusabi traditsiooniliste vormidega kaasnevate takistuste ja viivitusteta. 2011. aastal alustas Eurojustis tööd ÜÜRide võrgustiku sekretariaat. Eurojusti prokurörid, kohtunikud ja politseiametnikud osalesid aasta jooksul umbes 30 rühmas.

Ka koordineeritud tööks pakutava infrastruktuuri alal toimus edasimineku. Hollandi ja ELi asutustega saavutati kokkulepe Eurojusti uue hoone rajamise alustamiseks. See võimaldab meie töötajatel töötada üheskoos, mitte kahes eri kohas nagu praegu. Oodatav valmimisaasta on 2015. Uue hoone teiseks eeliseks on Eurojusti tulevane lähedus ühele oma peamisele ELi partnerorganisatsioonile Europolile. See on ELi kodanikke ähvardavate kuritegelike ühenduste vastase koordineeritud tegevuse konkreetne väljendus.

2011. aasta aruanne keskendub operatiivtööle nagu eelmisedki aruanded. Loodan, et see annab kasuliku ülevaate Eurojusti tegevusest ja võitlusest piiriülese kuritegevusega.

Aled Williams

ALED WILLIAMS
Eurojusti president

Eurojusti liikmesriikide liikmete kolleegium

Istuvad, vasakult paremale:

Elena Dinu, RO; Mariusz Skowroński, PL; Malči Gabrijelčič, SL; Gunars Bundzis, LV; asepresident Michèle Coninx, BE; president Aled Williams, UK; asepresident Raivo Sepp, EE; Ilona Lévai, HU; Lampros Patsavellas, EL; Donatella Frendo Dimech, MT; Juan Antonio García Jabaloy, ES

Seisavad, vasakult paremale:

Harri Tiesmaa, FI; Ingrid Maschl-Clausen, AT; Jesper Hjortenberg, DK; Francesco Lo Voi, IT; Laima Čekelienė, LT; Ladislav Hamran, SK; Carlos Zeyen, LU; Mariana Lilova, BG; Ola Laurell, SE; Robert Sheehan, IE; João Manuel Da Silva Miguel, PT; Hans-Holger Herrfeld, DE; Lukáš Starý, CZ; Sylvie Petit-Leclair, FR; Marc van Erve, NL; Katerina Loizou, CY

Kommenteeritud kokkuvõte

Kriminaalasjade arv, milles liikmesriigid raske piiriülese kuritegevusega võitlemiseks Eurojustilt abi taotlesid, suurenes eelmise aastaga võrreldes pisut, 1421-lt 1441-le.

Eurojusti koordineeriv roll kasvas märkimisväärselt:

- Eurojusti koordineerimisnõupidamistel käsitletud kriminaalasjade arv suurenes eelmise aastaga võrreldes 140-lt 204-le;
- 80% koordineerimisnõupidamistest hõlmasid "ELi prioriteetseid kuriteoliike" (loetelu allpool);
- ligi 70% koordineerimisnõupidamistest toimus kolme või enama liikmesriigi osalusel;
- töötas seitse koordineerimiskeskust, et pakkuda reaajas toetust liikmesriikides toimunud operatsioonidele;
- Europol osales 89 Eurojusti koordineerimisnõupidamisel.

Nõukogu kindlaks määratud ELi kaheksa prioriteetset kuriteoliiki esinesid Eurojusti kriminaalasjades tehtud töös järgmiselt (kahanevas järjestuses): narkokaubandus, pettused, kuritegelike ühenduste muu majanduslik tegevus, rahapesu, inimkaubandus, terrorism, korruptsioon ja küberkuritegevus.

Eurojusti roll ühistes uurimisrühmades (ÜUR) kasvas 2011. aastal stabiilselt:

- Eurojusti abiga moodustati 33 uut ÜURi;
- Eurojusti prokurörid, kohtunikud ja õiguskaitseorganite töötajad osalesid 29 ÜURis;
- Eurojust hindas ja eraldas komisjoni rahalisi vahendeid ÜURile, milles osales 16 liikmesriiki.

2011. aasta lõpuks oli 10 liikmesriiki võtnud vajalikud meetmed oma siseriikliku õiguse vastavusseviimiseks muudetud Eurojusti otsusega.

Eurojusti eelarve oli 2011. aastal 31,7 miljonit eurot. Eurojust täitis eelarve 95,6% ulatuses.

Töötajaid oli Eurojustis 2011. aastal 269:

- 42 olid liikmesriikide lähetatud prokurörid, kohtunikud ja samaväärse pädevusega politseiametnikud, keda abistas 15 liikmesriikide lähetatud eksperti;
- 210 töötasid vastavalt ELi personalieeskirjadele ning neid abistasid kaks liikmesriikide lähetatud eksperti.

Võõrustajariigi Hollandiga saavutati kokkulepe Eurojustile aastaks 2015 uute tööruumide saamiseks, ning ELi institutsioonidega selle eelarvemõju osas.

Eurojusti ruumes asusid 2011. aastal teatud sisetöökohad kui genotsiidivõrgu sekretariaadid.

1 Operatiivtöö

1.1 Sissejuhatus

Eurojusti töö 2011. aasta prioriteetidid võeti vastu lähtuvalt nõukogu hinnangutest ELi kodanikke ohustavale kuritegevusele. Euroopa Liidu nõukogu määratud „ELi prioriteetsed kuriteoliigid“ on terrorism, narkokaubandus, inimkaubandus, pettused, korruptsioon, küberkuritegevus, rahapesu ning kuritegelike ühenduste muu majanduslik tegevus. Allpool on esitatud info Eurojusti tööst nende valdkondade kriminaalasjades koos probleemide, kindlakstehtud heade tavade ning märkustega seonduva strateegiatöö kohta.

Eurojust vastas 2011. aastal liikmesriikide abitaotlustele 1441 registreeritud

kriminaalasjas. Kaks kolmandikku taotlustest käsitlesid “ELi prioriteetseid kuriteoliike”. Ülejäänute hulgas oli mõrvu, vägistamisi, röövimisi ja muid raskeid kuritegusid. Üksikasjalik kriminaalasjade ja seotud liikmesriikide statistika on esitatud I lisas.

Ehkki Eurojustile 2011. aastal saadetud abitaotluste koguarv oli pea täpselt sama kui 2010. aastal, suurenes märkimisväärselt õigusorganite ja õiguskaitseorganite töö koordineerimiseks korraldatud nõupidamiste arv. Koordineerimisnõupidamistel käsitletud kriminaalasjade arv kasvas 204-ni, mida on 2010. aastaga võrreldes 44% rohkem (tol aastal käsitleti 141 kriminaalasja). Umbes 70% koordineerimis-

nõupidamistest toimus kolme või enama riigi osalusel ning 80% oli seotud prioriteetsete kuriteovaldkondadega.

2011. aastal kasvas ka Eurojusti osa ühiste uurimisrühmade loomisel (vt punkti 1.4).

1.2 Eurojusti õiguslase koostöö alane tegevus

Eurojusti töö on olemuselt operatiivtöö ning seotud probleemide lahendamisega raske piiriülese kuritegevuse kriminaalasjades. Mõningatel juhtudel vajavad lahendamist praktilised või riikide jurisdiktsiooni eripäradest tulenevad probleemid.

Praktilises töös kriminaalasjadega on välja selgitatud järgmised takistused ja head tavad.

1.2.1 Probleemid ja head tavad Eurojusti kriminaalasjades

Pidevaks takistuseks on olnud vastastikuse õigusabi (VÕA) taotluste täitmise-ga mitmesugustel põhjustel viivitamine. Vahel põhjustab asjassepuutuvate materjalide ebapiisav juriidiline ja faktiline sisustatus ühes jurisdiktsioonis VÕA taotluse täitmise edasilükkamise kuni teisest jurisdiktsioonist lisateabe ja selgituste saamiseni. Vahel lisanduvad viivitusele probleemid, nagu näiteks pangakontode ja muu vara kiiret identifitseerimist võimaldavate tsentraliseeritud andmebaaside puudumine; mõnel juhul võib viivitus tekkida, kui ühe liikmesriigi väljaandva asutuse taotlus teise liikmesriigi väljaandvale asutusele ei jõua õigesse kohta, kuna saaja on valesti määratud. Vahel ühe jurisdiktsiooni õigusmõistetel lihtsalt puudub teises jurisdiktsioonis otsene

Koordineerimisnõupidamine 14 liikmesriigi, Norra, Horvaatia, USA ja Europoli osavõtul

vaste ning täitmisprobleeme süvendavad raskused nii õigusliku kui ka keelelise tõlkimisega.

Probleeme on tekkinud ka kuritegude erineva määratlemisega ning selles osas on Eurojust saanud soodustada taotlejariikide ja täitvate riikide dialoogi ning aidata selgitada kuritegude määratletust asjasepuutuvates jurisdiktsioonides.

Tihti toetas Eurojust probleemide lahendamist sellega, et aitas sageli kiiret tegetsemist nõudvates oludes koostada ja edastada õigusabitaotlusi, selgitada välja riigi asjaomase asutuse ning selgitada taotlejariikides ja täitvates riikides tõenditele kehtivaid nõudeid. Varane osalus keerukates kriminaalajades tähendab, et tõenditega seotud keerulised probleemid saab kindlaks teha ajal, mil on võimalik võtta asjakohaseid meetmeid. Sellise varase dialoogi olulisust Eurojusti ning temalt abi saavate liikmesriikide õigusasutuste ja õiguskaitseorganite vahel on raske üle hinnata. See võib ulatuda väga

praktiliste ja otseste probleemide lahendamisest konkreetses kriminaalajades kuni kriminaalajade käsitlevatel seminaridel esitatavate taktikaliste ja strateegiliste õppetundide arutamiseni.

Üldisemalt toetas Eurojust teabevahetust kahe konkreetse vahendi, koordineerimisnõupidamiste ja ÜURide abil. Õigusala töötajate kokkuviiamise ning infovahetuse edendamiseks kriminaalajades on Eurojust aidanud tugevdada töiseid suhteid õigusala töötajatega liikmesriikides ja teistes ELi organites.

1.2.2 Koordineerimisnõupidamised

Nagu märgitud, korraldas Eurojust 2011. aastal koordineerimisnõupidamisi 204 kriminaalajades, mida on eelmise aastaga võrreldes oluliselt rohkem. Need nõupidamised pakuvad riikide pädevatele asutustele piiriülestes kriminaalajades jätkuvalt märkimisväärset lisandväärtust. Nõupidamised soodustavad tõhusat ja õigeaegset infovahetust, toovad lahendusi

Esimene koordineerimiskeskus

praktilistele ja õiguslikele probleemidele ning aitavad eri liikmesriikide pädevate asutuste vahel usaldust luua. Ehkki optimaalne see pole, on ka videokonverentsivahendite kasutamine koordineerimisnõupidamistel aidanud kriminaalajades

Eurojust abistas Itaaliat ja Hollandit Itaalia 100 tagaotsituima hulka kuuluva isiku vahistamise operatsioonis. Tagaotsitav kuulus Napolis baseeruvasse Camorra loodud kuritegelikku ühendusse *Clan Polverino*. *Clan Polverino* arvatakse olevat seotud hii-gelkoguse narkootikumide salakaubaveoga Hispaania-st Itaaliasse, mõrvade, väljapressimise, relvade ebaseadusliku omamise, ettevõtlussektoris rahapesu ning muu kuritegevusega. Subjekti vahistamisele suunatud tegevus algas juba varem 2011. aastal, kui ta pääses teisest *Clan Polverino* vastasest rahvusvahelisest politseioperatsioonist, mille käigus Itaalias ja Hispaanias vahistati jõugu 40 ülejäänud liiget.

Subjekti jälile jõuti Zeewoldes. Eurojusti koordineerimisnõupidamisel vahetasid Itaalia ja Hollandi politsei- ja kohtuorganid infot ning planeerisid vahistamisega seotud tegevusi. Arutati ja täpsustati Euroopa vahistamismääruse väljaandmise prakti-

si üksikasju ning õigusabitaotluses sisaldunud muid vajalikke uurimistoiminguid, et aidata operatsiooni sujuvalt läbi viia.

Itaalia *Carabinieri*'d koos Hollandi politsei eriüksusega tungisid villasse, kus subjekt oma elukaaslasega valenime all elas. Operatsiooni käigus õnnestus politseil kätte saada võltspass, 20 000 eurot ning fotod tagaotsitavast koos *Clan Polverino* juhiga.

Eurojusti koordineerimine lõi tingimused operatsiooni edukaks läbiviimiseks, millega astuti oluline samm võitluses *Clan Polverinoga*, mida juhtis alates 2007. aastast Napoli maffiavastase võitluse büroo ning milles väärtusliku koostööga osalesid Hispaania *Guardia Civil* ja Hollandi politsei eriüksus. Mitmel Eurojusti koordineerimisnõupidamisel vahetatud ja hiljem analüüsitud teave aitas kindlaks teha kuritegeliku ühenduse juhtimisstruktuuri.

edasi liikuda, kui vajalike osapoolte kokkutoomine ei olnud operatiivtöö ajaliste piirangute tõttu võimalik.

Sageli sõlmiti koordineerimisnõupidamiste tulemusena operatiivkokkuleppeid, mida Eurojust seejärel jälgis, et tagada nende

tulemuslik rakendamine riikide ametivõimude poolt. Eriti olulised olid koordineerimisnõupidamistel sõlmitud ÜURide loomise kokkulepped. Lisaks liikmesriikide esindajatele osalesid koordineerimisnõupidamistel vajadusel ka esindajad kolmandatest riikidest ning ELi asutustest, näiteks Europolist ja OLAFist. Kolmandad riigid olid koordineerimisnõupidamistel esindatud 45, Europol 89 ja OLAF 8 korral.

1.2.3 Koordineerimiskeskused

2011. aastal toimus oluline areng koordineerimisnõupidamiste korralduses. Mitmes liikmesriigis toimuvate operatsioonide ajal parema operatiivtoetuse pakkumiseks võttis Eurojust kasutusele *koordineerimiskeskused*. Koordineerimiskeskuste tehniline sisseseade võimaldab Eurojustil luua turvalise reaalajas ühenduse oma prokuröridest, kohtunikest ja politseiametnikest kolleegidega. Liikmesriikides operatiivtoimingute läbiviimisel ning võetuste ja vahistamistega kaasnevate uute uurimisliinide tekkimisel saab Eurojust anda

viivitamata panuse kiireloomulistesse küsimustesse, näiteks Euroopa vahistamis määruste (EVM) koostamisel või tõendamis- ja õiguslike nõuete osas, mis tuleb täita näiteks läbiotsimismääruse andmiseks või pangakonto arestimiseks.

Lisaks kiireneb riikide operatiivtoiminguid teostavate siseriiklike õiguskaitseorganite vaheline infovahetus, kuna tulemustest ja intsidentidest liikmesriikides saab viivitamata keskuste teatada, mis võimaldab kõikide osalevate organite vahelist reaalsajas koordineerimist.

Mõnedel juhtudel loodi kõnealused keskused väga lühikese etteteatamisajaga ja ühel juhul kolme tunniga, mis kinnitab Eurojusti võimet liikmesriikide õiguskaitseorganite ja prokuratuuride operatiivvajadustele kiiresti reageerida.

2011. aastal tegutses seitse koordineerimiskeskust, milles võideldi narkokaubanduse, rahapesu, tubakatoodete salakaubaveo, pettuste ja inimkaubanduse vastu.

Prantsusmaa tolli pistelise kontrolli käigus avastati 2010. aastal Hispaania päritolu sõidukist suur kogus tugevate kokaiinjälgedega paberraha. Kontrollimisel ilmnis, et sõidukijuht oli seotud Prantsusmaal, Belgias, Saksamaal, Hispaanias ja Hollandis tegutseva kuritegeliku ühendusega. Uurimise keerukuse tõttu võeti ühendust Eurojustiga ning tehti ettepanek korraldada koordineerimiskeskuse kaudu juhitav operatsioonipäev.

Juunis 2011 tegutses Eurojustis koordineerimiskeskus, millel oli ühendus viie liikmesriigi õiguskait-

seorganitega, ning väärtusliku toetusena Europoli mobiilne kontor. See võimaldas uurimis- ja õiguskaitseorganite vahel reaalsajas teavet edastada ja koordineerida ning analüüsida vahistamiste ja läbiotsimiste käigus laekunud andmeid. Vahistati üheksa kahtlusosalust ning eri liikmesriikides toimus kümme üheaegset läbiotsimist. Võetusega saadi suur hulk tõendeid, vara ning narkootikumide valmistamiseks kasutatavaid materjale. Anti välja EVMid Saksamaa, Colombia, Liibanoni ja Türgi kodanike kohta, kes kahtlustuste kohaselt on suure ja ülikeeruka võrgustiku aktiivsed liikmed.

1.2.4 Eurojusti otsuse artiklid 6 ja 7

Eurojusti otsuse artiklite 6 ja 7 kohaselt võivad liikmesriikide esindused eraldi ja kolleegium tervikuna anda riikide pädevatele asutustele kriminaalajadega seotud soovitusi. Sellised soovitusel on

väärtuslikud õigusosalase koostöö parandamise vahendid ning heaks näiteks pidevast operatiivdialoogist Eurojusti liikmesriikide liikmete ja nende asutuste vahel.

Dialoog õigusasutuste ja õiguskaitseorganitega hõlmas 2011. aastal nii mitte-

ametlikku kui ka ametlikku infovahetust. Artiklit 6 kasutati mitmesugustes olukordades. Mõnikord pärast esialgset ametlikku suhtlust ja kohtumisi riikide asutustega, vahel koordineerimisnõupidamistel tekkinud küsimustega seoses, vahel aga lihtsalt seoses teabega, mille taotleav asutus õigusabitaotluses esitas.

Kuna artiklite 6 ja 7 puhul on oluline mitteametlik suhtlus, registreeriti nende sätete alusel esitatud taotlusi ametlikult eelkõige vaid juhul, kui konkreetsetes liikmesriikides oli otsuste puhul protseduuri-reeglitega ette nähtud kontrolljälje nõue. 2011. aastal registreeriti 14 Eurojusti otsuse artikli 6 kohast ametlikku taotlust, millest mõned on allpool ära toodud.

Konkreetsete asjaolude suhtes uurimise või kohtu alla andmise alustamise taotlused – artikli 6 lõike 1 punkti a alapunkt i

Eurojusti liikmesriikide esindused esitasid kuus artikli 6 lõike 1 punkti a alapunkti i kohast taotlust. Ühel juhul palus Itaalia

esindus oma riigi asutustel kaaluda uurimise alustamist tulenevalt Prantsusmaa kriminaalasjast, mis käsitles inimkaubandust seksuaalse eksploateerimise eesmärgil. Taotluse tulemusena alustati mitmepoolset uurimist, millesse kaasati ka Tšehhi Vabariik, Iirimaa, Itaalia ja Europol.

Kolmes rahapesu kriminaalasjas taotles Eurojust Itaalia prokuratuurilt kui asjaomaselt asutuselt toimingute tegemist lähtuvalt Portugali ja Saksamaa asutuste esitatud teabest. Taotlusi esitati ka organiseeritud kuritegevusega seonduva ebaseaduslike immigrantide üle piiri toimetamise kriminaalasjades, mis puudutasid Saksamaad, Austriat, Kreekat, Itaaliat ja endist Jugoslaavia Makedoonia Vabariiki, ning sigarettide salakaubaveo kriminaalasjas. Kõikidel juhtudel alustasid Itaalia asutused uurimist. Üht neist juhtudest kirjeldatakse punktis 1.3.7.

Taotlus pädevate asutuste nõusolekuks, et üks neist võib olla paremas olukorras

konkreetsete asjaolude suhtes uurimise või kohtu alla andmise alustamisel – artikli 6 lõike 1 punkti a alapunkt ii

Ühel juhul taotles riigi Eurojusti esindus oma riigi asutustelt uurimise ja kohtu alla andmise alustamist seoses ühe pettusejuhtumi teatavate aspektidega. Riigi pädev asutus järgis Eurojusti soovitusi.

Taotlused pädevatele asutustele asjaomaste liikmesriikide pädevate asutuste vaheliseks koordineerimiseks – artikli 6 lõike 1 punkti a alapunkt iii

Artikli 6 lõike 1 punkti a alapunkti iii alusel esitati kolm ametlikku taotlust ning kõigil juhtudel alustati uurimist. Itaalia asutustel paluti tagada käimasoleva menetluse koordineerimine Prantsusmaa sigarettide salakaubaveo kriminaalasjaga seotud teiste liikmesriikidega (Belgia, Bulgaaria ja Saksamaa). Samalaadne algatus esitati maksupettuse ja rahapesu kriminaalasjas, mis hõlmas kaheksat Itaalia asutust ja Hollandit. Kokkuleppel Hollandi asutus-

tega toimus koordineeritud tegevus ning teostati edukalt rida läbiotsimisi. Kolmas taotlus viis narkootikumide salakaubaveo uurimise alustamiseni.

Liikmesriigi liikmele Eurojusti ülesannete täitmiseks vajaliku mis tahes teabe esitamise taotlused – artikli 6 lõike 1 punkti a alapunkt v

Eurojusti võime kiiresti ja tõhusalt infot vastu võtta ja edastada on piiriülese kuritegevuse uurimise seisukohalt oluline ning Eurojusti põhitegevuses määrava tähtsusega. Artikli 6 alusel ametlikult registreeritud juhtude seas oli kolm infovahetustaotlust. Läti korruptsiooniuurimisega seoses palus Hispaania esindus riigi õiguskaitseorganitel määrata teabe vahetamiseks ja koordineerimise tagamiseks sobiv prokurör. Teine, Rumeenia ja Itaalia vaheline kriminaalasi puudutas kahtlustusi raha ja maksevahendite võltsimises. Kolmanda taotluse edastas oma riigi asutustele Itaalia esindus seoses Austrias algatatud pettuse kriminaalasjaga.

Muude uurimise ja süüdistuse seisukohalt õigustatud meetmete võtmise taotlused – artikli 6 lõike 1 punkti a alapunkt vii

Selle sätte alusel palus Eurojust Itaalia asutustel kaaluda ajutist üleandmist võltsimise ja organiseeritud kuritegevuse kriminaalasjas.

1.2.5 Vastastikuse õigusabi konventsioonid

Euroopa Liidu õiguslase koostöö olulise mateks õiguslikeks alusteks on endiselt 2000. aasta vastastikuse õigusabi konventsioon koos 2001. aasta protokolliga ning 1959. aasta kriminaalasjades vastastikuse abistamise konventsioon koos protokollidega (VÕA konventsioonid). Nende rakendamist hinnatakse üldjuhul positiivselt. Samas on ilmnenu ka jätkuvaid probleeme. Kõik liikmesriigid ei ole 2000. aasta VÕA konventsiooni rakendamiseks asunud; see võib kaasa tuua probleeme videokonverentside, ÜÜRide ja muude oluliste õiguslase koostöö vahendite

kasutamisel. Lisaprobleeme põhjustab nende konventsioonide rakendamisel taotluste täitmise tähtaegade puudumine ning info puudumine taotluste menetlusesseisundi kohta. Nende probleemide lahendamiseks on sageli Eurojustilt abi palutud.

Oluline on Eurojusti ettevalmistav tava võtta taotleva asutusega ja taotluse adressaadiks oleva asutusega mitteametlikult ühendust, et taotlust enne selle ametlikku edastamist viimistleda, suurendades seeläbi oluliselt kiire täitmise tõenäosust.

1.2.6 Tõendite kogumise ja lubatavusega seotud küsimused

Eurojustil on kujunenud oskus lahendada piiriülese õiguslase koostöö üht sagedast probleemi, milleks on tõendite ja teabe lubatavuse ja avaldamise reeglite erinevused riikide jurisdiktsioonides. Tõendite kogumise, vahetamise ja lubatavuse osas

Jurisdiktsioonikonfliktide lahendamise ja ÜURide kasutamise oli tege- mist Eurojusti ühes keerukamas narkokaubanduse kriminaalasjas, mille tulemusel konfiskeeriti rohkem kui 400 miljoni euro väärtuses kokaiini ning vahistati 30 kuritegeliku ühenduse liiget.

Kuritegelik ühendus saatis Lõuna Ameerikast Euroopasse tonne kokaiini ning pesi tulusid paljudes panganduskeskustes. 2008. aastal Rootsis algat-atud uurimine paljastas juhtumi rahvusvahelise ulatuse, liikmesriikidest olid seotud veel Prantsusmaa ja Hispaania ning väljastpoolt Euroopa Liitu näiteks Colombia, USA, Šveits, Venezuela, Iisrael ja Andorra.

Kriminaalaja keerukuse tõttu paluti abi Eurojustilt. Pärast Haagis toimu- nud koordineerimisnõupidamist moodustati ÜUR, mida toetati ÜURide ra- hastamise projekti raames. ÜURi esimeseks saavutuseks oli Euroopasse teel olnud 15 meetriselt purjekalt 1,4 tonni kokaiini konfiskeerimine, kus Eurojust oli abiks merel kinnipidamise õiguslike aspektide alase ekspert- nõustamisega. ÜURi õiguslik raamistik võimaldas kiiret infovahetust aeg- anõudvate vastastikuse õigusabi protseduurideta; see osutus üheks kri-

minaalasjas tehtud operatiivtöö edu võtmetest (kaasa aitasid ka Holland, Malta, Ühendkuningriik, Eesti, Küpros ja Saksamaa).

Üle kolme aasta kestnud uurimist toetasid 13 Eurojustis toimunud koor- dineerimisnõupidamist, millest paljudel osales abistajana Europol. Nõupidamistel aidati lahendada uurimisega seotud praktilisi probleeme, eelkõige võimalike jurisdiktsioonikonfliktidega seonduvaid. Jõuti kokkulep- pele kohtu alla andmise koha suhtes, misjärel jõugu juht anti Colombiast Rootsile välja.

Operatsiooni tulemusena on üle maailma vahistatud rohkem kui 30 kuri- tegeliku ühenduse liiget. Hispaania ja Rootsi asutuste sekkumise tulemu- sena külmutati rahapesu uurimisega seoses pangakontosid ning viies riigis konfiskeeriti ligikaudu 6 miljonit eurot, millest osa oli investeeritud kinnis- varasse, diskoteeki ja muudesse seaduslikesse äridesse, luksusautodesse ja laevadesse. Hinnangute järgi oli võrgustik investeerinud ja kulutanud vähemalt 12 miljonit eurot. Konfiskeeritud kokaiini koguväärtus oli täna- vahindades vähemalt 450 miljonit eurot.

on taas probleeme põhjustanud näiteks erinevused sidevahendite pealtkuulamise ja tunnistajatelt ütluste võtmise reeglites.

Samasuguseid raskusi on esinenud video- konverentside ja variisikute kasutamisel ning DNA-proovide kogumisel.

Õigusalast koostööd liikmesriikide vahel pärsivad jätkuvalt ka tõlkimise ja edas- tamisega seotud praktilised probleemid.

Näiteks võib tuua koordineerimisnõupidamise, kus lepiti kokku telefonside pealtkuulamises. Toimus pealtkuulamine. Ent ühe liikmesriigi õigusaktide kohaselt on sellistel tõenditel juurdepääsupiirang, mis takistab transkriptsioonide kohtueelset edastamist teise liikmesriiki. Eurojustil õnnestus sekkuda ning aidata juurdepääsupiirang tõenditelt kõrvaldada ja need seejärel edastada.

Eurojust on püüdnud selletaolisi probleeme mitte üksnes lahendada – ja mitte ainult üksikjuhtudel – vaid toetada ka tõendite piiriülese hankimise reformi, sealhulgas kavandatava Euroopa uurimismääruse (EUM) teemalist arutelu. Eurojusti arvamus nimetatud õigusakti eelnõu kohta avaldati 4. märtsil 2011 nõukogu dokumendina (6814/11). Täpsemalt vaata punktist 2.1.

1.2.7 Jurisdiktsioonikonfliktide ennetamine ja lahendamine

Eurojust on oma jurisdiktsioonikonfliktide ennetamisele ja lahendamisele kaasaai-

Potentsiaalsete jurisdiktsioonikonfliktide Eurojusti abiga ületamist illustreerib 2011. aastast pärinev inimkaubanduse kriminaalasi. Kriminaalasi puudutas mustlasnaiste ebaseaduslikku toimetamist Tšehhi Vabariigist Ühendkuningriiki, kus neid sunniti prostitutsioonile. Koordineeritud uurimise tagamiseks moodustati ÜÜR. Eurojustis toimunud nõupidamistel tõusetusid küsimused lubatavate tõendite kogumise viisidest ning sellest, mis jurisdiktsioonis oleks parem kriminaalasia menetleda, kuna mõlemal riigil

olid kohtu alla andmiseks head põhjused. Eurojust aitas läbi viia jurisdiktsiooninormide ja kohaldatavate tõendite lubatavuse põhimõtete põhjaliku arutelu, mille tulemusena otsustati, et üks partneritest peaks asuma kriminaalajas juhtivaks menetlejaks. Eurojusti abi jurisdiktsioonikonflikti kiireks lahendamiseks võimaldas suunata ressursid vahetutesse operatiivmeetmetesse. Pärast potentsiaalse jurisdiktsioonikonflikti lahendamist moodustati ÜÜR ning kolme kuuga vahistati jõuga 11 juhtliiget.

tamise volitusi ametlikult kasutanud väga vähestel juhtudel. Alates 2002. aastast on Eurojust kolleegiumina tegutsedes andnud liikmesriikide asutustele kolm jurisdiktsioonikonfliktidega seotud soovitusi; kõik need on heaks kiidetud. Olukordi, kus kriminaalasi kuulub kahe või enama liikmesriigi õiguse kohaselt nende jurisdiktsiooni alla, tuleb aga ette üha rohkem. Sageli on Eurojust aidanud sellega

kaasnevaid probleeme lahendada asjaga seotud liikmesriikidele ametlikku taotlust esitamata.

Praktiliseks ja kasulikuks vahendiks on osutunud ka koordineerimisnõupidamised, mis võimaldavad paralleelsete uurimistega seotud asutustele varajast arutelu ja kokkuleppimist. Jurisdiktsioonikonflikte on lahendatud ja ennetatud ka ÜÜRide

Soome asutused uurisid Hispaanias elavate Soome kodanikega seotud narkokaubandust. Kui üks narkokaubanduses kahtlustatud isikutega seotud Soome kodanik kadunuks jäi, esitati Hispaania asutustele õigusabitaotlus kohtu luba nõudvate uurimistoimingute läbiviimiseks. Soome kodanik oli Hispaanias tapetud, kuna ta oli teda värvata püüdnud narkokaubitsejatest Hispaania ametivõimudele teatanud. Tapmises kahtlustatavad asusid Soomes. Eurojustil paluti lahendada Hispaania ja Soome võimalik konflikt seoses kohtu alla andmise kohaga. Eurojustis toimus koordineerimisnõupidamine, kus pärast põhjalikku õigusliku arutelu otsustati, et Hispaania annab kõik eelnenud õigusabitaotluste alusel kogutud tõendid Soomele üle. Hispaania asutused nõustusid pärast mitmesuguste õiguslike tingimuste täitmist Soomele üle andma ka tapmise kriminaalmenetluse ning narkokaubanduse uurimise. Eurojusti abiga tagati, et tapjad saaks nii tapmise kui ka seonduva narkokaubanduse uurimisega seoses kohtu alla anda samas kohas.

raames sõlmitud kokkulepetega. Samuti osaleb Eurojust tihti konfliktide ennetamisel varase mitteametliku arvamuste vahetuse vahendajana. Seda rolli on tugevdanud Eurojusti 2003. aasta aruandes avaldatud kirjalikud „*Suunised otsustamiseks, millises jurisdiktsioonis tuleks isik kohtu alla anda*”. Need suunised on kasu-

likuks sissejuhatuseks otsust mõjutavate tegurite käsitlemisse. Riikide pädevad asutused kasutavad neid sageli.

Eurojusti töö kriminaalasjades on näidanud, et omavahel seotud uurimiste korral aitab jurisdiktsioonikonflikte ennetada varane teabevahetus.

1.2.8 Kriminaalmenetluse üleandmine

Liikmesriikides antakse kriminaalasju üle erinevatel õiguslikel alustel, mis võib kaasa tuua õiguslikke probleeme. Enim kasutatakse kriminaalmenetluse üleandmiseks 1972. aasta kriminaalmenetluse ülevõtmise Euroopa konventsiooni ning 1959. aasta VÕA konventsiooni (artikkel 21) koostoimes 2000. aasta VÕA konventsiooni artikli 6 lõike 1 viimase lõiguga. Mõned liikmesriigid kasutavad ka 2000. aasta rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise ÜRO konventsiooni (artikkel 21).

Eurojust soodustab liikmesriikidevahelisi mitteametlikke kontakte, mille üheks osaks on liikmesriikide esinduste poolne üleandmisvõimaluste kontroll enne ametlike taotluste esitamist. Sellele vaatamata võivad üleandmismenetlused olla keerukad mitmesugustel põhjustel. Näiteks peavad kogutud tõendid olema taotluse saanud liikmesriigi kohtus lubatavad,

ehkki kogutud tõendid on sageli võõras vormingus ning alluvad erinevatele menetluseeskirjadele; taotluse saanud liikmesriigil peab olema selge huvi menetluse üleandmisega nõustumiseks; ning lahendada tuleb lihtne, ent praktikas oluline ressursiküsimus, nimelt vajadus kogu toimik tõlkida.

1.2.9 Karistatuse andmete vahetamine

Ehkki üldjuhul vahetatakse karistatuse andmeid liikmesriikide vahel otse, on Eurojustilt kiireloomulistel juhtudel selleks abi palutud. Ühel juhul vajab ühe riigi kohus teavet teises liikmesriigis sa-

malaadsete süütegude eest karistatud ohtlikule seksuaalkurjategijale kohase karistuse määramiseks. Tavakanalite kaudu kättesaadavad andmed ei olnud piisavalt üksikasjalikud ega sisaldanud süütegude täpset õiguslikku määratlust. Otsekontaktide abil kohtuorganitega õnnestus Eurojustil anda karistuse määramisele kohtule vajalik teave paari tunniga. Viivitusi võib siiski endiselt esineda juhul, kui liikmesriigil puudub keskne karistusregister ning andmeid säilitatakse näiteks erinevates asutustes (nt politseiasutustes ja kohtutes).

Nõukogu 2009. aasta raamotsus 2009/315/JSK, mis käsitleb karistusregistrite andmete vahetamise liikmesriikidevahelist korraldust ja andmete sisu, ning nõukogu 2009. aasta otsus 2009/316/JSK Euroopa karistusregistrite infosüsteemi (ECRIS) loomise kohta on tänaseni kõikides liikmesriikides ellu rakendamata. Sellega seoses on ilmnenud probleeme juhtudel, kui samaliigilised teod on liikmesriikides paigutatud eri

Itaalia ametivõimud asusid uurima kuritegelikku ühendust, kes tegeles tubakatoodete salakaubaveo, dokumentide võltsimise ning vahistatud liikmetele õigusabi pakkumisega. Kriitilisel uurimisetapil tekkis vajadus üleeuroopaliseks operatsiooniks, mille käigus täidetakse koordineeritult EVMe ja teostatakse läbiotsimisi Itaalia ametiisikute juuresolekul, et kogutud tõendid oleksid järgnevas kohtumenetluses vastuvõetavad. Umbes 40 tundi enne operatsiooni kavandatavat algust taotleti Eurojustilt abi viie teise liikmesriigiga (Austria, Hispaania, Kreeka, Saksamaa ja Sloveenia) koordineerimiseks.

Oli tarvis kiiresti tegutseda, et sünkroniseerida EVMide alusel vahistamised ja kaitseta tõendeid, mis tagaksid kriminaalkohtule täieliku pildi kuritegeliku ühenduse tegevusest. Märkimisväärselt eduka tegutsemisega viis Eurojust 20 tunni jooksul kokku asjaga seotud liikmesriikide ametiasutused, kes andsid välja ja kinnitasid EVMid ja õigusabipalved; tagati liikmesriikidevaheline suhtlus kogu operatsiooni kestel ning Itaalia õiguskaitseametnikud said juurdepääsu erinevatele läbiotsimiskohtadele.

Euroopa vahistamismäärus

kuriteoliikide alla. Teabevahetusest võib vähe kasu olla ka siis, kui viidatakse sise-riikliku õiguse sättele, kuid jäetakse kuriteokoosseis täpsemalt selgitamata.

1.2.10 Euroopa vahistamismäärused

Eurojustis registreeriti 2011.- aastal 263 EVMidega seotud asja, mis moodustas ligi 18% kõikidest Eurojusti asjadest. Enamikul juhtudest taotleti Eurojustilt EVMide täitmisele kaasaaitamist. Suurima arvu taotlusi esitas Eurojusti Poola esindus, järgnes Prantsusmaa esindus. Enim taotlusi sai Hispaania esindus, järgnesid Ühendkuningriik ja Itaalia.

Kollegium arutas ka kolme EVMi rakendamise seotud üldisemat küsimust. Need puudutasid info kogumist liikmesriikide praktika kohta väljaantud kodanike või residentide täitvasse liikmesriiki tagasisaatmisel (Euroopa vahistamismäärust käsitleva nõukogu raamotsuse 2002/584/JSK (EVMi raa-

motsus) artikli 5 lõige 3). Teine oli küsimus sellest, kas juhul, kui pärast ülendmist on õigus taotleda kohtuasja uut läbivaatamist, tuleks EVM liigitada kohtu alla andmise või karistuse määramise otstarbel väljaantuks. Kolmas puudutas EVMi raamotsust muutva nõukogu raamotsuse 2009/299/JSK rakendamist ja praktikas kohaldamist ning selle sätteid õiguste kohta süüdimõistvate tagaseljatsuste puhul.

Mitme EVMiga seotud asjad (EVMi raamotsuse artikli 16 lõige 2)

Vastavalt EVMi raamotsuse artikli 16 lõikele 2 võib täitev õigusasutus küsida Eurojustilt nõu, kuhu anda välja isik, kelle kohta on EVMi välja andnud kaks või enam liikmesriiki.

2011. aastal paluti artikli 16 lõike 2 alusel Eurojustilt nõu neljas kriminaalasjas. Kõigil juhtudel aitas Eurojust saavutada EVMide täitmiseks liikmesriikide ametiasutuste konsensuse. Ühel juhul esitas

Eurojust põhistanud arvamuse 24 tunni jooksul ning riikide pädevad asutused järgisid seda, võimaldades kahtluseluse juba paar päeva hiljem kohtu ette tuua.

Sageli aitas Eurojust võimalikke konkureerivaid EVMe hinnata varasel etapil (ja koordineerimisnõupidamistel) ning vältis sellega dubleerivaid taotlusi sama isiku väljaandmiseks.

2011. aasta juunis võttis kolleegium vastu *Konkureerivate Euroopa vahistamismääruste kohta Eurojusti arvamuse esitamise sisemenetluse suunised* juhtudeks, kus Eurojusti arvamust artikli 16 lõike 2 kohaselt taotletakse.

Tähtaegade rikkumise juhtumid (EVMi raamotsuse artikli 17 lõige 7)

EVMi raamotsuse artikli 17 lõikes 7 on sätestatud, et kui liikmesriik ei suuda erandlikel asjaoludel täita artiklis 17 sätestatud tähtaegu, peab ta sellest Eurojustile teatama ja esitama viivituse põhjused.

2011. aastal registreeriti Eurojustis 116 tähtaegade ületamist. Suurima arvu registreeritud teateid saatis artikli 17 lõike 7 kohaselt Iirimaa. Teateid saatsid Eurojustile ka Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Rootsi, Slovaki Vabariik ja Tšehhi Vabariik. Nagu eelmistes aastaaruannetes märgitud, ei tähenda üksnes seitsmelt liikmesriigilt tagasiside saamine, et kõik teised oleksid EVMide tähtaegu järginud. ELi statistika näitab, et rikkumisi on rohkem kui Eurojustis registreeritakse.

Tähtaegade ületamise peamise põhjusena nimetati (EVMi täitmiseks vajaliku) lisateabe taotlust. Viivitusi täitmisel põhjustasid ka seonduvate dokumentide tõlkimise vajadus, mõnele liikmesriigile esitatud taotluste suur arv ning täitvate riikide ressursipuudus.

Euroopa vahistamismääruse praktilise rakendamise probleemid

Kiireloomulistel juhtudel (mida esineb sageli, kuna tihti on EVMi tagaotsitavad va-

histatud) täitis Eurojust jätkuvalt võtme- rolli, soodustades riikide ametiasutuste teabevahetust, täpsustades õiguskaitseasutuste nõudeid ning aidates üldiselt kaasa EVMide kiirele täitmisele. Õigusala töötajate teadlikkus selle instrumendi rakendamisel üha kasvab ning osa kirjeldatud probleeme on pigem praktilist (puuduvad või valed tõlked, puuduvad andmed jms) kui õiguslikku laadi. Tekkis siiski ka õiguslikke takistusi, nagu näiteks spetsialiteedi- ja proportsionaalsusreeglite kohaldamine ning kuritegude erinevad määratlused. Näiteks käibemaksupettus ei ole kõikides liikmesriikides sätestatud ELi finantshuve kahjustava süüteona. See erinevus võib kaasa tuua viivitusi, kuna mõnes liikmesriigis on topeltkaristatavuse kontroll vajalik, teistes aga EVMi raamotsuse artikli 2 lõikest 2 tulenevalt mitte.

Eurojusti tööst kriminaalasjades on pärit järgmised nii praktilisi kui ka õiguslikke probleeme hõlmavad näited:

- ebapiisav teave faktide või kuritegude kirjeldamisel;

Kaasuses *Istaneek vs. Přeřovi maakohus* pidi Ühendkuningriigi kohus otsustama, kas EVM on liigituse järgi välja antud kohtu alla andmiseks või vahi alla võtmise määruse või vahistamismääruse täitmiseks, kuna oli õigus nõuda pärast väljaandmist kohtuasja uut läbivaatamist (tegemist oli tagaseljaotsusega). Päritoluriigi ametiasutused olid küsimuses eriarvamusel ning tehtaval otsusel olid olulised menetluslikud tagajärjed (sealhulgas võimalik määruse tagasilükkamine). Kuna oma riigi õiguses olid hinnangud vastuolulised, palus Ühendkuningriik Eurojustilt infot teiste liikmes-

riikide õiguse ja praktika kohta. Paari tunni jooksul pärast taotluse saamist andis Eurojust teada, kuidas teiste liikmesriikide kohtud sellises olukorras käituksid. Eurojusti Tšehhi esindus selgitas liiksaks, mis asjaoludel saab tagaselja süüdi mõistetud isik Tšehhi õiguses kohtuasja uut läbivaatamist taotleda, ning sedagi, kas konkreetsel juhul saaks Tšehhi kohtu otsust lugeda lõplikuks. Eurojusti abi tagas liikmesriigi kohtule teiste ELi jurisdiktsioonide üldist praktikat ning konkreetselt ühe liikmesriigi praktikat käsitlevate materjalide kiire ja tõhusa kättesaadavuse.

- ebapiisav teave karistusest, mille osas EVM on välja antud;
- ebatäpne teave täitvas riigis enne väljaandmist juba vahi all oldud aja kohta ning sellest tulenev ebaselgus vahista-

- mismääruse andnud riigis kanda jäänud karistuse osas;
- tagaseljaotsused ning kohtuasja uue läbivaatamise õiguse erinevad käsitlemised; EVMi raamotsust kohtuasja uue läbi-

vaatamise õiguse osas muutva nõukogu raamotsuse 2009/299/JSK rakendamata jätmise mõnes liikmesriigis;

- EVMi tagasivõtmisest õigeaegselt teatamata jätmise, eriti juhtudel, kui otsitav isik on vahistatud;
- juhtumid, kus EVMi täitmata jätmist ei ole põhjendatud isegi pärast isiku vabastamist;
- määruse andnud riigi rahaline ja muu kahju juhul, kui üleandmisele määratud isik vabastati kautsjoni vastu, ent ta ei ilmunud ettenähtud ajal ettenähtud kohta, või kui täitev riik andis välja vale isiku, keda oli hoitud vahi all;
- ajutisest üleandmisest keeldumine, mis võib tõsiselt takistada uurimise kulgu määruse andnud riigis;
- eri kanalite kasutamine EVMi edastamiseks ning konkreetse kanali kaudu saatmisest teatamata jätmise;
- viivitused täiendavate (hiljem avastatud) süütegude eest kohtu alla andmi-

seks nõusoleku saamisel (spetsialiteedireegel, EVMi raamotsuse artikkel 27).

Sageli kasutas Eurojust edukalt ära koostöösuhteid riiki sisenemise lisateabetaotluste büroodega (SIRENE). Nende igas Schengeni riigis olemasolevate büroode põhiülesanne on liikmesriikide vahel hoiateadetega seotud lisateavet vahetada. SIRENE üksustel oli EVMide praktilises rakendamises oluline roll.

1.2.11 Europa Arestimismäärused

Euroopa Liidus vara ja tõendite arestimist käsitleva nõukogu raamotsuse 2003/577/JSK rakendamisest on Eurojusti töös vähenäiteid. Paljud liikmesriigid on küll sätted oma õigusaktidesse üle võtnud, kuid kohatud kasutavad arestimismääruste esitamiseks jätkuvalt VÕA traditsioonilisi vorme.

Olukorra põhjuseks võib olla, et raamotsuse kohast arestimismäärust peetakse keerukaks ning raamotsuses sisalduv otsuse mall ei ole kasutajasõbralik. Paljud

Mitmes ärivaldkonnas (sealhulgas nafta, gaas, põllumajandus, kinnisvara ja toiduainetööstus) huve omava suure Hispaania valdusfirma tegelik tulusaaja ja veel kaheksa isikut olid Hispaanias ja Belgias uurimise all kahtlustatuna maksupettuses, rahapesus ja kuritegelikku ühendusse kuulumises. Tuntud advokaadibüroo juristidele esitati süüdistus äriühingute võrgustiku loomises ja vara omaniku varjamiseks Panama, Hollandi Antillide, Hollandi ja Šveitsi

kaudu finantstehingute tegemises. Kahtlustuse kohaselt oli peamisel kahtlusalusel maksudest kõrvalehoidmiseks ümber paigutatud umbes 2 miljardit eurot. Eurojustis toimus kaks koordineerimiskoostöödamist Hispaania, Belgia ja Ühendkuningriigi ametiasutustega ning lepiti kokku selle keeruka kriminaalasja süüdistusstrateegia ja kohtumenetlused. Tänapäevaks on külmutatud 112 miljonit eurot Belgias ja 10 miljonit eurot Ühendkuningriigis.

õigusala töötajad leiavad ka, et arestimisotsuse kohaldamisvõimalused on piiratud, ning peavad seetõttu kiiremaks ja lihtsamaks võimaluseks kõikide kriminaalasjaga seotud taotluste, sealhulgas läbiotsimis-, pealtkuulamis- ja arestimistaotluste esitamist 1959. ja 2000. aasta VÕA konventsiooni kohases õigusabitaotluses. Sügavamaks probleemiks on arestimisotsuse väljaandmise keerukus juhul,

kui läbiotsimise käigus võib ilmnedatõendeid, mille olemasolu ei olnud väljaandvale asutusele eelnevalt teada.

Eurojusti kogemus kriminaalasjades näitab, et õigusala töötajad kasutavad arestimisotsust suurema tõenäosusega juhul, kui täitev riik selle kättesaamisel viivitamata reageerib. Eurojust pakub siin kasulikku teenust, nõustades riikide ame-

Narkokaubandus – kontrollsaadetis

tiasutusi seoses liikmesriikide praktika erinevustega arestimisotsuste eelisjärjekorras täitmisel. Teada on, et kesksete pangaregistritega riikides saab kahtlusalusega seotud pangakontode andmed kiiremini kättesaadavaks teha, mis võimaldab arestimistaotluste kiiremat täitmist.

1.2.12 Konfiskeerimine ja vara tagasinõudmine

Liikmesriikidel võib tekkida viivitusi ja muid takistusi teisest liikmesriigist vara tagasinõudmisel. Koostööraskused võivad olla põhjustatud liikmesriikide sisuliselt ja menetluslikult erinevatest konfiskeerimismahidest. Mõni liikmesriik lubab kuritegelikul teel omandatud vara äravõtmist ka kriminaalmenetluses süüdimõistva otsuseta (süüdimõistmiseta konfiskeerimine), enamik aga mitte. Selline olukord mõjutab loomulikult piiriülest täitmist juhtudel, kui süüdimõistmiseta konfiskeerimist kohaldav liikmesriik taotleb täitmist liikmesriigis, kus seda ei kohaldata. Praktikas põhjustavad probleeme kahtlusalustele kuuluva vara hõlpsamat ja kiiremat kontrollimist võimaldava keske kinnistusregistri puudumine mõnes liikmesriigis ning raskused vara jagamises kokkuleppimisel.

Eurojust jätkas 2011. aastal riikide ametiasutuste abistamist kuritegeliku tulu kon-

fiskeerimisel ja päritoluriiki tagastamisel ning mõningate eespool mainitud raskuste lahendamisel. 2011. aastal Eurojustis registreeritud kriminaalasjades on konfiskeeritud märkimisväärsel hulgal vara (nt kinnisvara, luksuskaupu) ja raha.

1.2.13 Kontrollsaadetised

Eurojust jätkas läbi kogu 2011. aasta liikmesriikide abistamist piiriüleste kontrollsaadetistega seotud jõupingutustes. Eurojusti otsuse artiklite 9c ja 9d kohaselt võib liikmesriikide liikmeid kui oma riigi pädevaid ametiisikuid volitada kontrollsaadetisteks luba andma ja neid koordineerima.

Eriti tõhusaks uurimismeetodiks on kontrollsaadetised narkokaubanduse kriminaalasjades. Nende abil on võimalik lisaks kulleritele kohtu ette tuua ka kuritegelike ühenduste juhid. Liikmesriikide kontrollsaadetistega seotud õigusaktides ja praktikas on jätkuvalt suuri erinevusi, mis võib tekitada probleeme rahvusvahelises

koostöös nii õiguskaitseorganite kui ka kohtute tasandil.

Kontrollsaadetiste puhul on alati nõutav kiire tegutsemine, kuna iga viivitus võib vähendada operatsioonide tulemuslikkust. Praktilisi probleeme võib tekkida kontrollsaadetisteks loa andmise eest vastutavate asutuste tuvastamisega. Mõnes liikmesriigis on kontrollsaadetisteks vaja kohtu luba, teistes aga annab loa politsei. Seetõttu võib liikmesriigi pädevate asutuste väljaselgitamine olla keeruline. 2011. aasta oktoobris peetud Eurojusti narkokaubanduse seminaril esitati probleemi ühe võimaliku lahendusena ettepanekud igas liikmesriigis keskse kontrollsaadetiste lubade kontaktpunkti määramiseks (näiteks kohtu tasandil).

Eurojust on aidanud lahendada selle valdkonna üldisi ning eelkõige tõendite lubatavusega seotud probleeme. Saadetiseks nõuetekohase loa olemasolu võib lubatavust otseselt mõjutada, nagu ka jäli-

Mitu Kesk-Euroopa liikmesriiki uuris kuritegelikku ühendust, kes tarnis kaasosalistele Türgis herooinitootmise olulist lähteainet atseetanühüdrüidi. (Ühe tonni atseetanühüdrüidiga saab valmistada umbes 400–600 kg heroini). Uurimisel oli kindlaks tehtud, et seonduv lähteainekogus ulatub üle 30 tonni. Valmistatud herooin saadeti hiljem müümiseks Euroopa Liitu. Varasemad katsed lähteaine kontrollsaadetise korraldamiseks Türgi olid ebaõnnestunud.

Kui Slovakkia ametivõimud said teavet uuest kavast vedada Türgi 10 tonni atseetanühüdrüidi ning tuua Itaalia, Bulgaaria, Rumeenia, Ungari, Slovakkia Vabariigi ja Austria kaudu tagasi 300 kg heroini, võtsid nad ühendust Eurojustiga, et korraldada kohtu järelevalve all piiriülene kontrollsaade-

tustoimingute ja muude tegevuste proportsionaalsus. Probleeme on tekkinud ka narkootikumide asendamisega enne kontrollsaadetise väljumist. Mõne liikmesriigi õigusaktid lubavad sellist asendamist, teiste liikmesriikide õigusaktid

aga mitte. Eurojust kaasas jälitusandmete ristanalüüsiks Europoli, mille tulemusena tuvastati seosed teistes riikides käimasolevate uurimistega. Novembris 2011 osalesid kõik seotud riigid (nende seas Türgi) Eurojustis koordineerimisnõupidamisel, et leppida kokku tegevuskava. Atseetanühüdrüidi kontrollsaadetis kulges kokkulepitud viisil läbi liikmesriikide, kuid Türgi jõudmisel peeti saadetis kinni ja süüta veokijuht vahistati, vastupidiselt koordineerimisnõupidamisel kokkulepitule. Eurojust täitis veokijuhi vabastamisel otsustavat ja aktiivset rolli. Ehkki operatsiooni ei olnud võimalik Türgis jätkata, vahistati Euroopa Liidus kuritegeliku ühenduse kaheksa juhti ja saadi kätte kokku 32 tonni atseetanühüdrüidi ning narkootikume, ebaseaduslikke relvi ja võltsdokumente.

aga mitte. Eriti keeruline on korraldada kolmandaid riike hõlmavad kontrollsaadetisi ning Eurojust on toetanud liikmesriikide õigusala töötajaid oma kogemustega väljapoole Euroopa Liidu piire ulatuvatest operatsioonidest.

Eurojust aitas 2011. aastal regulaarselt selgitada eri liikmesriikides kontrollsaadete suhtes kehtivaid nõudeid. Ühes kriminaalasjas ebaõnnestus kontrollsaadete kasutamine, kuna taotlus ei sisaldanud sihtriigi õigusaktidega ettenähtud andmeid. Sedalaadi probleemide vältimiseks võiksid liikmesriigid saata kriminaalasju Eurojustile, et koostada kontrollsaadete käsitlevad õigusabitaotlused vastavalt iga saadete teele jääva liikmesriigi spetsiifilistele õigusnormidele.

1.3 Õiguslik koostöö prioriteetsete valdkondade kriminaalasjades

1.3.1 Terrorism

Eurojustis registreeriti 2011. aastal 27 terrorismi ja selle rahastamisega seotud kriminaalasja ning terrorismivastane võitlus püsis jätkuvalt operatiivtöö prioriteedina. 2011. aasta terrorismiga seotud kriminaalasjade arv oli võrreldav 2010.

aastaga (28). Toimus üks koordineerimisnõupidamine terrorismiga seotud kriminaalasjas (Europoli osalusel). Moodustati üks ÜUR rahvusvahelise uurimise toetuseks ning tööd jätkas üks varasematel aastatel moodustatud ÜUR.

Eurojusti riikide terrorismivastastelt korrespondentidelt nõukogu 20. septembri 2005. aasta otsuse 2005/671/JHA kohaselt saadud ning avalikest allikatest pärineva info põhjal avaldas Eurojust 2011. aastal kolm terrorismialaste kohtuotsuste monitooringut. Monitooringusse valitakse õiguslikuks analüüsiks ELi tasandil üldist huvi pakkuvaid terrorismi valdkonna kaasusi ja häid tavasid ning sellega levitatakse teavet valdkonna õiguslike arengute kohta.

Eurojustis toimuvad terrorismivastase töörühma raames taktika- ja strateegianõupidamised, kus juhtivad kohtunikud ja terrorismivastase õiguse eksperdid jagavad oma teadmisi, et aidata ELi otsustajatel terrorismivastast tegevust tõhusamalt

koordineerida. 2011. aasta aprillis toimus taktikanõupidamine teemal "Vägivaldne ühe teema ekstremism/terrorism". Juulis arutati Eurojusti riikide terrorismivastaste korrespondentide iga-aastaselt strateegianõupidamisel ELi õigusasutuste vastuseid islamiekstremistide internetikasutuse küsimustikule ning analüüsiti kaasusi.

Eurojust aitas koostada ELi terrorismivastase võitluse koordinaatori aastaaruannet, Euroopa Parlamendi algatatud uuringut *ELi terrorismivastaste meetmete kuluproгноos* ning Europoli 2011. aasta terrorismi olukorra ja arengusuundade aruannet (TE-SAT). Eurojust sai vaatleja staatuse Euroopa Nõukogu terrorismiekspertide komitee (CODEXTER) istungiteks.

1.3.2 Narkokaubandus

Narkokaubanduse kriminaalasju registreeriti 2011. aastal 242, millega narkokaubandus oli Eurojusti töös kõige sagedamini esinev kuriteoliik, moodustades kõikidest kriminaalasjadest 16,8%.

Kriminaalasjade arv 2010. aastaga (254) võrreldes pisut vähenes, samas kui narkokaubanduse kriminaalasjades toimunud koordineerimisnõupidamiste arv suurenes 39-lt (2010) 50-le (2011). Narkokaubanduse kriminaalasjades loodi 2011. aastal seitse ÜÜRi, 2010. aastal aga vaid kolm.

Koos Euroopa Liidu eesistujariigi Poolaga korraldas Eurojust projekti *Eurojusti tegevuse laiendamine narkokaubanduse kriminaalasjades* raames 2011. aasta oktoobris Krakówis strateegiaseminar. Projekti käi-

gus analüüsiti ja hinnati Eurojusti koordineerimisnõupidamiste andmeid ja tulemusi ajavahemikul 1. septembrist 2008 kuni 31. augustini 2010, et selgitada välja peamised väljakutsed ja lahendused. Krakówi seminaril arutatut ning kriminaalasjades tehtud töö analüüsi sisaldav projekti lõpparuanne avaldatakse 2012. aastal.

Eurojust on nüüd seotud kõigi Europoli narkokaubanduse analüüsitoimikutega (ATd) (2011. aastal lisandusid heroini AT ja kanepi AT). Ka toetas Eurojust sünteetiliste narkootikumide vastase Euroopa pak-

Augustis 2010 pidas Prantsusmaa politsei kinni veoauto, milles oli üle 2000 kg kanepit. Tuvastati seosed Belgia, Hollandi, Leedu ja Eestiga ning paluti abi Eurojustilt. Eurojustis toimus Europoli osalusel kolm koordineerimisnõupidamist, et edendada teabevahetust ja võtta sihikule kogu kuritegelik võrgustik. Teabevahetus näitas, et

asjaga on seotud Hollandi kuritegelik ühendus ning tuleks moodustada ÜÜR. 2011. aasta veebruaris seda tehtigi ning ÜÜR sai Eurojustilt operatiivtööks rahalist toetust. 2011. aasta mais vahistati Belgias ja Prantsusmaal mitu isikut ning Hollandis täideti läbiotsimismäärused, millega tõkestati edukalt kuritegeliku ühenduse tegevus.

ELi (Euroopa Komisjoni) inimkaubandusevastase võitluse koordinaatori Myria Vassiliadou külaskäik

ti koostamist ning ELi narkokaubanduse õigusaktide teemalisi Euroopa Komisjoni seminare. Lisaks tugevdas Eurojust koostööd Narkootikumide ja Narkomaania Euroopa Järelevalvekeskusega (EMCDDA) (2011. aastal toimusid vastastikused külastused); jätkus ka toetus CEPOLI koolituskursustele.

Peamiselt vietnamlaste juhitud kuritegelik ühendus varustas ebaseaduslikke sissereändajaid võltsdokumentidega ning toimetas neid Ida-Euroopa kaudu ebaseaduslikult üle piiri Euroopa Liitu. Nendega seotud Iraagi kurdide grupp toimetas Belgiasse ja Prantsusmaale jõudnud sissereändajad ebaseaduslikult Ühendkuningriiki, kusjuures iga ebaseadusliku piiriületuse hinnaks oli 2000 kuni 3000 eurot. Üle Euroopa Liidu ulatuvas ja kolmanda riiki hõlmavas kriminaalasjas edu saavutamiseks palus Eurojustilt abi Prantsusmaa Lille'i kohtu-uurija.

Eurojustis toimus kõikide seotud asutuste koordineerimisnõupidamine. Lepiti kokku kuritege-

likule ühendusele Eurojusti koordineerimiskeskuse abiga antava koordineeritud löögi kuupäev ning otsustati, kus toimub kohtu alla andmine. Eurojusti ja Europolit toel ning koordineerimisel viisid politseinikud ja kohtu-uurijad läbi operatsiooni Prantsusmaal, Ühendkuningriigis, Tšehhi Vabariigis, Saksamaal ja Ungaris. Eurojust nõustas õigusabitaotluste ja määruste kiiret väljaandmist ja täitmist; vahistati 30 kuritegeliku ühenduse arvatavat juhti; täideti EVMe ja teostati läbiotsimisi; ja ehkki see polnud uurimise põhieesmärk, avastati ülisuur sisekanepikasvandus ning peatati seal tootmine.

1.3.3 Inimkaubandus

2011. aastal registreeriti 79 inimkaubanduse kriminaalasja, millest enamiku puhul oli eesmärgiks seksuaalne eksploateerimine. Kui kriminaalasjade arv 2010.

aastaga võrreldes (87 kriminaalasja) pisut vähenes, siis selle valdkonna koordineerimisnõupidamiste arv pea kahekordistus, 2010. aasta 13-lt 2011. aastal 24-le. 2011. aastal loodi kokku kuus inimkaubanduse kriminaalasjadega tegelevat ÜURI.

18. oktoobril 2011 osalesid Eurojust ja teised JSK asutused (CEPOL, Euroopa Asüülitoetusamet, Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut, Europol, Põhiõiguste Amet (FRA) ja Frontex) eesistujariigi Poola egiidi all koos ELi inimkaubanduse vastase koordinaatoriga 5. ELi inimkaubanduse vastasel päeval. Üritusel toimus JSK asutuste juhtide debatt, Eurojust allkirjastas koos teiste asutustega ühisavalduse ning tegutses kolm õpikoda. Eurojust juhatas koos Europoliga inimkaubanduse kuritegude uurimise ja kohtu alla andmise õpikoda.

Mõnedel hinnangutel uuritakse inimkaubandust ja antakse selle eest kohtu alla ebapiisavalt ning ohvreid käsitatakse prostituutide ja ebaseaduslike sissereändajatena. Et olukorda uurida, algatas Eurojusti inimkaubanduse ja seonduvate kuritegude töörühm strateegiaprojekti *Eurojusti inimkaubanduse vastane tegevus*, mille eesmärk on selgitada välja Euroopa Liidus inimkaubanduse eest kohtu alla andmise õiguslikud ja prakti-

lised takistused ning pakkuda lahendusi. Projekt viiakse lõpule 2012. aastal.

1.3.4 Pettused

Pettuste kriminaalasju registreeriti 2011. aastal 218 ehk rohkem kui 2010. aasta 204. Pettuste alla kuuluvad mitmesugused kuriteod, sealhulgas maksupettus, arvutipettus, ettemaksupettus, äriühingu vara riisumine ja käibemaksupettus. Pettuste kriminaalasjades peetud koordineerimisnõupidamiste arv kasvas 2010. aasta 17-lt 2011. aastal 58-le. Pettuste kriminaalasjades uurimisele kaasaitamiseks moodustati 2011. aastal neli ÜÜRi.

Pettuste üldkategorias oli kõige välja paistvaval kohal käibemaksupettus; seda liiki süütegudega võitlemisele oli 2011. aastal suunatud 24 koordineerimisnõupidamist, mis annab ka aimu antud kuriteoliigi mõjust liikmesriikide tuludele.

Eurojusti finants- ja majanduskuritegude rühm viis 2011. aastal lõpule strateegi-

lise projekti käibemaksupettustega seotud teabevahetuse ja VÕA laiendamiseks ELi liikmesriikide õigusasutuste vahel. 28. märtsil toimus kõikide liikmesriikide ja Europoli õigusala töötajate osavõtul strateegiaseminar käibemaksupettuste ja eelkõige nn karussellpettuste uurimise

ja kohtu alla andmise aktuaalsete õiguslike ja praktiliste takistuste väljaselgitamiseks. Koostati soovitused, sealhulgas: liikmesriikide määratluste, sanktsioonide ja käibemaksupettuste aegumistähtsade ühtlustamine; et kõikidel liikmesriikidel oleks õiguslik raamistik piiriüleste

Hollandi äriühingu juhatuse liikmeid kahtlustati seotuses suure püramiidskeemiga. 800 investorit meelitati ostma pettusel põhinevaid investeerimistooteid kokku 200 miljoni euro väärtuses. Investoreid hangiti telereklaamide, Hollandi teleasaate "Äriklass" ning miljonäride messide kaudu. Lisaks oli Hollandi äriühingul müügiesindusi üle kogu Euroopa. Kuna pettus oli rahvusvaheline (hõlmas vähemalt nelja liikmesriiki ja nelja kolmandat riiki), paluti abi Eurojustilt. Pärast Eurojustis toimunud koordineerimisnõupidamist otsustati seada Haagis sisse koordineerimiskeskus.

27. septembril 2011 viisid kaheksa riigi õigusasutused ja politsei läbi ühisoperatsiooni. Hollandis otsiti läbi kuus eluruumi, viie äriühingu ruumid ning üks õigusbüroo. Šveitsis otsiti läbi üks eluruum ja kahe äriühingu ruumid. Samal ajal toimusid läbiotsimised ka Belgias, Hispaanias, Ühendkuningriigis, Türgis, USAs ja Dubais. Eurojust koordineeris läbiotsimisi ja vahistamisi koordineerimiskeskusest reaalajas. Operatsiooni tulemusena arestiti mitmes jurisdiktsioonis kinnisvara, autosid ja muud vara ning suurte summadega pangakontosid.

Ühe ajalehe uurimistööst lähtudes lasub neljal Euroopa Parlamendi liikmel (MEP) korruptsiooni-kahtlustus. Euroopa Parlament (EP) keeldus andmast OLAFile õigust haldusjuurdluseks ilma riikliku kohtu määruseta ega lubanud pettusevastastel ametnikel läbi otsida kahtlustatavate MEPide büroosid. Asjaga seotud liikmesriikide pädevad asutused alustasid uurimist ning kriminaalasi saadeti abi saamiseks Eurojustile. Eurojusti soovitusel palus

Austria kohus OLAFilt ekspertabi eelkõige EP ruumide läbiotsimiseks. OLAFi ja Eurojusti toel teostasid Prantsusmaa ja Belgia ametiisikud vastavalt Austria kohtu korraldusele kiiresti läbiotsimise EP ruumides. OLAFi ja Eurojusti abiga korraldati koordineerimisnõupidamine, millel osalesid Austria, Rumeenia, Sloveenia, Belgia ja Prantsusmaa. OLAF aitas riigi ametiasutuste korraldusel aegsasti ja edukalt läbi otsida EP ruumid. Kriminaalasi on veel lõpetamata.

käibemaksupettuste uurimiseks ja kohtu alla andmiseks olenemata kuriteo toimepaneku ja kahju tekkimise kohast; ning vajadus alustada piiriülest politsei- ja õigusasutuste koostööd võimalikult vara, kasutades Eurojusti ja Europolit abi.

1.3.5 Korruptsioon

Korruptsiooni kriminaalasju registreeriti 2011. aastal 26 ehk mõnevõrra vähem

kui 2010. aasta 31. Kooskõlas Eurojusti koordineerimistegevuse tähtsuse suurenemisega kasvas koordineerimisnõupidamiste arv märkimisväärselt, 2010. aasta 11-lt 2011. aastal 19-le.

Üks Eurojusti juures varem loodud korruptsiooniga tegelev ÜUR töi 2011. aastal tulemusi, kui liikmesriigi ettevõtte maksimise ülemaailmse mõjuga piiriülese korruptsiooni kriminaalasjas sõlmitud kokkulepe alusel umbes 3 miljonit eurot trahvi.

1.3.6 Küberkuritegevus

2011. aastal registreeriti 24 kriminaal- asja, 2010. aastal 32. Samas suurenes järsult Eurojusti koordineerimisnõupidamiste arv ning küberkuritegevuse alaseid koordineerimisnõupidamisi toimus 2011. aastal 10 (2010. aastal üks). Eurojust osales aruandeaastal kahes ÜURis.

Küberkuritegevuse mõiste hõlmab kahte liiki kuritegusid: interneti kasutamine traditsiooniliste kuritegude, nagu pettused, võltsimine, seksuaalse kuritarvitamisega seotud materjalide avaldamine jms, toimepanekuks ning elektrooniliste vahendite kasutamine infosüsteemide töö häirimiseks või halvamiseks. Eurojust on aidanud võidelda mõlemat liiki küberkuritegevuse vastu. Samuti on ta osalenud ELi tasandil küberkuritegevuse ohuga tegelemise algatustes. Eurojust jätkas osalemist Euroopa Küberkuritegevuse Platvormis, mis hõlmab internetikuritegudest teavitamise sidussüsteemi (I-CROS) ning Europolit analüüsitoimikut (AT)

Häkkerid ründasid Tšehhi Vabariigi, Austria, Saksamaa, Kreeka, Rumeenia, Prantsusmaa ja Ühendkuningriigi riiklikke süsinikdioksiidiheitelubadega kauplemise registreid. Tšehhi Vabariigi elektri- ja süsinikdioksiidikaubanduse registrist varastati umbes 1 175 000 ühikut (väärtusega umbes 18 miljonit eurot), mis kanti mitmes Euroopa riigis asuvatele kontodele. Paljud neist leiti Saksamaalt, Eestist ja Ühendkuningriigist.

Rünnakud pandi seitsmes liikmesriigis toime peaaegu identsel viisil ning kurjategijad kasutasid ühtaolisi keerukaid meetodeid. Tõenäosus, et rünnakud on omavahel seotud, oli suur. Kriminaalasja uurimist juhtiv Tšehhi prokurör vajas teistelt liikmesriikidelt teavet ning palus Eurojustil õiguslast koostööd koordineerida ja sellele kaasa aidata. Eurojust on (koos Euroopa õiguslase koostöö võrgustikuga (EJN)) jälginud ja toetanud Saksamaale, Eestile ja Ühendkuningriigile esitatud õigusabitaotluste täitmist, mille eesmärk oli varastatud heiteload osaliselt arestida ja ohvritele tagastada. Kriminaalasja piiriülese aspekti laienedes on ilmnenud teisigi andmepüügi ja häkkimisega seotud uurimisliine ning Eurojust jätkab kriminaalasjas menetlusabi osutamist.

CYBORG. Samuti andis Eurojust oma oskusteavet käimasolevateks Euroopa küberkuritegevuse vastase keskuse loomise läbirääkimisteks.

1.3.7 Rahapesu

2011. aastal registreeriti 122 rahapesu kriminaalasja, 2010. aastal oli neid 146. Üldarvestuses oli rahapesu levinumatest

kuriteoliikidest neljas (narkokaubanduse, pettuste ja inimkaubanduse järel). See arv ei ole üllatuseks, kui arvestada, et kuritegelikel ühendustel on vaja nii kuritegelikul teel saadud tulu legitimeerida kui ka tulevasi kuritegusid rahastada. Et neid eesmärke täita, saadavad kuritegelikud ühendused sageli raha üle riigipiiride.

Koordineerimisnõupidamisi toimus 2011. aastal 27 (2011. aastal 30). 2011. aastal loodi kaks ÜURi, ent samas käsitleti rahapesu veel kahes ÜURis seoses narkokaubandusega.

Rahapesu horisontaalset iseloomu on rõhutatud 2009. aasta organiseeritud kuri-

Saksamaal elavate Itaalia kodanike suhtes alustati uurimist seoses suuremahulise autokaubandusega seotud käibemaksupettuse ja rahapesuga. Kui Saksamaa prokurörid oma Itaalia kolleegidega ühendust võtsid, tekkis täitmisel õiguslik takistus, mis saadeti läbivaatamiseks Eurojustile. Eurojust, olles probleemi analüüsinud, soovitas Itaalia õiguskaitseorganitel kaaluda paralleelse uurimise alustamist. Seejärel korraldas Eurojust koordineerimisnõupidamise, kus lepidi kokku kri-

minaalasja edasise menetluse käik ning määrati Eurojusti koordineerimiskeskusest juhitava kooskõlastatud operatsiooni kuupäev.

Koordineerimiskeskus võimaldas asjaga seotud liikmesriikide politseil ja õigusasutustel reaalajas infot ja tõendeid vahetada ning kogutud andmeid viivitamata analüüsida. Samaaegse operatsiooni tulemusena vahistati Saksamaal peamine kahtlusalune ning esitati talle rahapesusüüdistus.

Lisaks teostati mõlemas liikmesriigis peamiste kahtlusaluste eluruumides ja ebaseaduslike tehingutega seotud äriühingute ruumides arvukalt läbiotsimisi (Saksamaal 5 ja Itaalias 20). Võeti ära dokumentaalseid tõendeid, mitmeid arvuteid ja ligikaudu 300 000 euro väärtuses vara; Saksamaal arestiti üks pangakonto. Eurojust oli ühisoperatsiooni eestvedaja ning jälgib kahe paralleelse uurimise kulgu ka edaspidi, et tagada kohtumenetluses parimad tulemused.

Bulgaaria ametivõimud palusid Eurojustilt abi kuritegeliku ühenduse toime pandud identiteedipettuse, pangakaartide kopeerimise ja eurode võltsimise kriminaalasjas. Ühendust juhtis topeltkodakondsusega (Bulgaaria ja endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik) isik, kes elas tollal Hispaanias. Bulgaaria ametiasutuste pöördumisest lähtudes aitas Eurojust

luua ÜURi, millesse kuulusid Bulgaaria ja Hispaania ametiasutused, Eurojust ja Europol.

Pärast ÜURi kohtumist 2011. aasta aprillis tegid asutused kindlaks, et kahtlusaluse suhtes on uurimine käimas ka Saksamaal. Eurojust kaasas kiiresti Saksamaa esinduse, kes võttis ühendust

oma riigi kolleegidega. Selle tulemusena vahistasid Saksamaa ametiisikud Bulgaaria ja kolmandate riikide kodanikke, kelle valdusest leiti ligi 300 000 võltsitud eurot. Tänu Eurojusti osalusele ja abile riikide prokuratuuride tegevuse koordineerimisel viis Bulgaaria kohtueelse uurimise edukalt lõpule.

2009. aasta mais hõivasiid piraadid Adeni lahes Hollandi laeva Marathon. Hollandi ametivõimud kaalusid kahte peamist võimalust: 1) piraate sõjaliselt rünnata või 2) piraatidega, kes nõudsid miljoneid USA dollareid lunaraha, läbi-rääkimisi pidada. Laevaomanik otsustas vabastamise üle läbi rääkida ja lunaraha maksta. Lunaraha maksti ära ning ehkki üks meeskonnaliige hukkus, kedagi ei vahistatud. Hollandi laevaomanik tegi rünnaku kui väljapressimise kohta avalduse Hollandi ametivõimudele, aktiveerides sellega Hollandi jurisdiktsiooni. Uurimisel tuvastati paljud piraadid, kes olid seotud ka teiste Saksamaal ja Belgias uuritavate juhtumitega.

Kriminaalasja edenedes peeti mitu koordineerimisnõupidamist ning vahetati operatiivinfot kuriteo toimepaneku viisi,

kahtlusalluste nimede jms kohta. Oluline on seejuures, et Eurojust oli merepiiraatlusega tegelevatele prokuröridele foorumiks, kus jagada kriminaalasjades saadud kogemusi seoses jurisdiktsiooni kohaga seotud tõendamis- ja õiguslike probleemidega, olukorraga pardal, vahistamise ja allaandmise aspektide, kindlipidamiskohtade, tõendite kogumise, tunnistajate ülekuulamise, kahtlusalluste tuvastamise, vanuse väljaselgitamise ja hindamise (mis võib mõjutada kohtupidamise kohta ja piraatluses kahtlustatavate õiguslikku staatust) jne. Arutati, kui oluline on partnerlus mereväe, kindlustusseltside, sadamaasutuste jt osapooltega, ning missuguste vahenditega jälitada piraatlusest saadud tulu. Kuna Eurojusti nõupidamistel tuvastati ühised subjektid, moodustati 2011. aasta novembris Hollandi ja Saksamaa ÜÜR.

tegevuse ohuhinnangus (OCTA) ja 2008. aasta Venemaa organiseeritud kuritegevuse ohuhinnangus (ROCTA) ning hiljem määras Euroopa Liidu Nõukogu rahapesu ELi organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse üheks prioriteediks aastatel 2010–2011.

1.3.8 Kuritegelike ühenduste muu tegevus

Kuritegelike ühenduste muu tegevuse kategoorias registreeriti 197 kriminaalasja, aasta varem oli neid 233. Oluliselt kasvas koordineerimisnõupidamiste arv, 2010. aasta 13-lt 2011. aastal 56-le. Kuritegelike ühenduste vastu võitlemiseks loodi kuus ÜÜRi.

Selle kategooria statistika nõuab eriti hoolikat käsitlust. Kuritegelike ühenduste muu tegevus on selgelt jääkkategooria, mida kasutatakse juhul, kui narkokaubandus, inimkaubandus, rahapesu ja muud kuritegelike ühenduste tegevused ei ole asjakohased.

Eurojusti lastekaitse kontaktisik – lastevastased kuriteod

2011. aastal registreeriti 33 lastevastaste kuritegude kriminaalasja, nende seas kaks Norrast. Alates 2004. aastast on Eurojustis registreeritud kokku 169 lastevastaste kuritegudega seotud kriminaalasja, millest kuus on registreerinud Norra. Eurojusti kriminaalasjades kõige sagedamini esinevad laste vastu suunatud kuritegude liigid on seksuaalne kuritarvitamine, sealhulgas vägistamine ja seksuaalne ärakasutamine, laste kuritarvitamist kujutav visuaalne materjal (lapsporno) ning inimkaubandus.

Lastekaitse kontaktisik tihendas 2011. aastal koostööd laste internetis ärilise ekspluateerimise vastase Euroopa finantskoalitsiooniga (EFC). EFC loodi 2009. aastal võitluseks laste kuritarvitamist kujutava visuaalse materjali internetis levitamise vastu. 2011. aastal võeti kasutusele EFC uus struktuur, mis keskendub rohkem õiguskaitsele ning töötulemuste kohtusseviimisele.

Lähtudes edukatest operatsioonidest, nagu näiteks operatsioon "Kadunud poiss", millega likvideeriti pedofiilide võrk ning päästeti Euroopa Liidus seksuaalsest kuritarvitamisest üle 70 lapse, loodi suhted USA justiitsministeeriumi laste ärakasutamise ja lapsporno osakonna ning teiste USA riigiasutuste ja vabaühendustega.

Eurojustis toimus rändavate lapsepilastajate teemaline taktikanõupidamine seoses seksiturismiga, kus laste seksuaalne kuritarvitamine on toimunud kolmandas riigis (sageli arengumaades) ning kurjategija antakse kohtu alla oma liikmesriigis. Nõupidamisel käsitleti liikmesriikide õigusasutuste praktilisi probleeme sellistes kriminaalasjades (eriti juhtudel, kus puudub koostööleping kolmanda riigiga) ning Eurojusti abistavat rolli tõendite kogumise ja lubatavuse ning ohvrite tuvastamise ja turvalisusega seotud probleemide lahendamisel. Osalejad rõhutasid, kui oluline on Eurojusti kontaktidevõrgustik kolmandates riikides ja koostöö kohalike vabaühendustega.

Sellega seoses on Eurojust püüdnud oma organiseeritud kuritegevuse arvepidamist parandada. Nõukogu järeldustes

Eurojusti 2010. aasta aruande kohta toetati Eurojusti kavatsust parandada oma statistilisi vahendeid, et oleks võimalik

nõukogule esitada täpsemaid arvandmeid selle nähtusega seotud kuritegude kohta. Töö jätkus 2011. aastal eelkõige selle-

ga, et koostati kriminaalasjade haldamise süsteemi (CMS) jaoks uus, Eurojusti vajadustele kohandatud ning kolleegiumi poolt heaks kiidetud kuriteoloend.

Olenemata kõigist raskustest kuritegelike ühenduste muu tegevuse registreerimisel on selge, et organiseeritud kuritegevus jääb üheks Eurojusti prioriteetsemaks kuriteovaldkonnaks ning konkreetsete kuritegelike ühenduste vastane võitlus on ka üks Euroopa Liidu selle valdkonna prioriteete.

1.4 Ühised uurimisrühmad

Eurojusti abiga moodustati 2011. aastal 33 uut ÜURi. Eurojusti prokurörid, kohtunikud ja politseiametnikud osalesid neist ÜURidest 29-s vastavalt Eurojusti otsuse artiklile 9f. Ühes Eurojustilt toetust saanud mitmepoolses ÜURis osales kaks riiki väljastpoolt Euroopa Liitu. Eurojusti abiga ja Eurojusti osavõtul loodud ÜURide arvu stabiilne kasv näitab, et riikide ametiasu-

tused on selle instrumendiga üha paremini kursis ning valmis seda üha enam operatiivtöös kasutama.

Ühtlasi viitab ÜURide arvu kasv, et õiguskaitseorganite ja õigusala töötajad usaldavad ÜURi loomise üle otsustamisel Eurojusti nõuannet. Seda kinnitas ÜURide võrgustiku sekretariaadi 2011. aastal Eurojusti juures tööleasumine (vt ka punkti 2.2.2).

Eurojust osutas ÜURides osalevatele õigusala töötajatele mitmesugust abi, näiteks ÜURi kokkulepete koostamiseks, muutmiseks ja laiendamiseks. Sageli ÜURidega tegeldes on Eurojust omandanud eriteadmised nõustamiseks võimalike õiguslike takistuste alal ning muude probleemide vältimisel.

Eurojusti tööst kriminaalasjades nähtub, et ÜURide puhul korduvad prokuratuuri ja kohtute tasandil kaks probleemi: tõendite lubatavus ja teabe avalikustamine. Tõendite lubatavus oli koordineerimis-

Bulgaaria ja Hollandi ühise uurimisrühma kokkuleppe allkirjastamine

nõupidamistel üks peamisi aruteluteemasid. Eri õigussüsteemide koostöö puhul on hädavajalik eelnev kokkulepe konkreetsete uurimismeetodite rakendamiseks ning selge ja ühine arusaam protseduurilistest küsimustest. Liikmesriigiti võivad erineda näiteks pealtkuulatud telefonikõnede või läbiotsimismääruse alusel saa-

dud materjalide tõenditena lubatavuse reeglid. Neis küsimustes on Eurojusti asjatundlik nõuanne hädavajalik, isegi kui mõnikord on nõuanne selline, et ÜUR ei ole otstarbekas. Kui teatavat liiki uurimise puhul ei sobi riikide õiguslikud nõuded kokku ÜURi kavandatava tegevusega, tuleb kaaluda paralleelset uurimist või traditsioonilisi VÕA menetlusi.

Teine praktiline küsimus, millega Eurojusti koordineerimisnõupidamistel sageli kokku puututakse, on seotud kriminaalasjas tundliku teabe avaldamisega. Kuna kiire teabevahetus on ÜURi üks põhieeliseid, peavad selle liikmed algusest peale arvestama asjaga seotud liikmesriikide õigusest tulenevaid nõudeid tundlike materjalide kaitsjale ja kohtule avaldamise ulatuse ja tähtaegade kohta. Eriteadmised riikide avaldamisreeglitest on hädavajalikud, et vältida olukorda, kus ühe liikmesriigi ametiasutused on kohustatud avaldama tundlikku teavet, mida teise liikmesriigi ametiasutused kavatsesid avaldada alles hiljem. Need eriteadmised on olulised tu-

lenevalt mõjust kohtumenetlusele, aga ka seepärast, et ootamatu avaldamine võib rikkuda ühes liikmesriigis käimasoleva ulatuslikuma uurimise või koguni seada ohtu infoallikate tervise või elu.

Avaldamise teine oluline aspekt on, et olulist teavet võib olla neil siseriiklikel ametiasutustel, mis ei ole ÜURi liikmed. Sel juhul tuleb sõlmida selged kokkulepped piiriülese ÜURi uurimise raames avaldatud teabe edasise kasutamise kohta. Alles pärast erinevate siseriiklike avaldamisreeglitega tutvumist saab riikide ametiasutusi veenda tundlikku teavet vahetama. Eurojust on osutanud liikmesriikidele kasulikku, erinevate avaldamisreeglite mõju alase teadlikkuse tõstmise teenust, andes nõu ÜURide dokumentatsiooni hoolikaks koostamiseks ning aidates sellega vältida ootamatut avaldamist ja kuritegelike ühenduste vastast teavet andnud isikute ohtusattumist.

ÜURide kasutamise edendamise püsiprogrammi raames korraldasid Eurojust

ja Europol 2011. aasta oktoobris riikide ÜURide ekspertide võrgustiku seitsmenda aastakohtumise. Plenaaristungil arutati kolmandate riikide osalemist ja muid ÜURide tööga seotud küsimusi ning ÜURide tööga seonduda võivaid spetsiifilisi takistusi. Nagu varasematelgi aastatel, juhatas kumbki organisatsioon ühte õpikoda. Neist ühe teema oli *ÜURi loomise ja tegevuse õiguslikud ja praktilised takistused ning tõenditega seotud lahendused*; teise teema oli *ÜURid ja nende suhted väliste partneritega*. Kohtumine lõppes plenaaristungiga, kus tutvustati ÜURide ekspertidele pakutavaid teenuseid. ÜURide võrgustiku sekretariaat tutvustas seal ÜURide loomise ja ülalpidamise toetamist. Eurojust osales aktiivselt ka ÜURide koolituses, eelkõige CEPOLi seminaridel ja konverentsidel.

Eurojust ja ÜURide tegevuse rahaline toetamine

Lisaks õigusala töötajate nõustamisele on Eurojust ÜURE hinnanud ning andnud nei-

le rahalist ja logistilist toetust. Eurojust jätkas 2011. aastal oma ÜURide rahastamise projektiga ÜURide laiema kasutuselevõtu toetamine, mis põhineb Euroopa Komisjonilt programmi Kuritegevuse ennetamise ja kuritegevuse vastane võitlus 2007–2013 raames saadud toetusel. Projekt on kujunenud väärtuslikuks vahendiks, millega tagatakse, et ÜURide kasutamist kuritegelike ühenduste vastases võitluses ei takistaks rahalised piirangud.

Eurojust toetas 2011. aastal projekti kaudu kokku 34 ÜURi. ÜURides, mis hindamise järel Eurojustilt toetust said, osales 16 liikmesriiki. Eurojust toetas ÜURide tööga seotud reisi-, majutus- ja tõlkekusid 71 rahastamisaotluse alusel kokku umbes 1,25 miljoni euroga. Lisaks laenati ÜURide liikmetele sidepidamise hõlbustamiseks mobiiltelefone, sülearvuteid, mobiilseid printereid ja skannereid.

Täpsemad andmed ÜURide rahastamise projekti kohta on kättesaadavad Eurojusti veebilehel.

Hispaania ametivõimud alustasid uurimist Ukraina kuritegelike ühenduste suhtes, kes olid loonud mitu Ukraina kodanikke ebaseaduslikult Portugali ja Hispaaniasse toimetavat võrgustiku, kasutades logistikabaasina Itaaliat. Pärast meetmeid võrgustike tegevuse lõpetamiseks neis riikides otsustati proovida võidelda selle kuritegeliku

nähtuse allikaga. Seetõttu korraldas Eurojust koordineerimisnõupidamise Ukraina ametiasutuste ja liikmesriikidega. Politseiametnikud ja prokuratuuritöötajad vahetasid vajalikku teavet, tuvastati peamised kahtlusalused ning jõuti Ukraina ametiasutustega ühisele arusaamale, kuidas selle kuritegeliku äri allikatega parimal viisil võidelda.

Õigusaktide muudatused on tugevdanud Eurojusti rahalist rolli ÜURides. Vastavalt Eurojusti otsusele, mille liikmesriigid pidid üle võtma 2011. aasta juuniks, tuleb ELi rahastamist soovivas ÜURis osalema kutsuda Eurojusti prokuröre, kohtunikke ja politseiametnikke.

Teise Eurojusti otsuse sättega nõutakse, et liikmesriigid teataksid kõikidest loodud ÜURidest Eurojustile olenemata sellest,

kas ELi toetust saadakse. Selle sätte alusel laekus Eurojustile 2011. aastal kaheksa teadet.

1.5 Eurojusti kolmandate riikidega seotud kriminaalasjad

Aastaga esitati kolmandatele riikidele taotlusi 211 korral. Enim taotlusi saa-

nud kolmas riik oli Šveits, millele järgnesid Norra, Horvaatia, USA, Türgi, Bosnia ja Hertsegoviina, Serbia, Maroko ja Liechtenstein. Peamisteks kuriteoliikideks olid neis kriminaalasjades narkokaubandus, kelmused ja pettused, rahapesu ning elu-, isiku- ja vabadusevastased kuriteod. Eurojusti abi taotleti ka kolmandaid riike hõlmavates korruptsiooni ja küberkuritegevuse kriminaalasjades.

Kolmandad riigid olid 2011. aastal esindatud 45 Eurojusti koordineerimisnõupidamistel ehk umbes veerandil kõikidest

Šveitsi delegatsiooni külaskäik

Jugoslaavia kokkuvarisemisele järgnenud sõjas mõrvati ühe Horvaatia vaimuhaigla patsiente. Mõrvauurimise käigus tekkis vajadus küsitleda ÜRO rahuvalvejõudude Taani liikmeid, mis nende staatusest tulenevalt oli õiguslikult keeruline.

Horvaatia ametivõimud palusid seetõttu abi oma Eurojusti sideprokuröritelt. Ta avas Taani kaasamiseks kriminaalasja, mis on üks väheseid Eurojustis registreeritud sõjakuritegude krimi-

naalasju. Ametlikult on asjas kuriteoliigina registreeritud tahtlik tapmine.

Eurojusti Horvaatia sideprokuröri ja Taani esinduse vaheline tihe ja tõhus suhtlus aitas kiirendada tunnistajatelt ütluste hankimise taotluse menetlemist. Kõik õigusabitaotluses soovitud tunnistajad on tänaseks ütlused andnud ning sõjakuriteo uurimine saab jätkuda.

Eurojusti sideprokurörid: Josip Čule (Horvaatia), Anne Grøstad (Norra) ja Stewart Robinson (USA)

nõupidamistest. Kolmandatest riikidest enim osales nõupidamistel Šveits (12), millele järgnesid USA (7), Horvaatia (5), Norra (4), Ukraina (4), Türgi (2) ja Jaapan (2). Ehkki kolmandad riigid osalesid Eurojusti koordineerimisnõupidamistel sageli, tuleb osalemist veelgi soodustada ja edendada.

Liikmesriikide ametiasutused esitasid Eurojusti abiga kolmandatele riikidele mitmesuguse sisuga õiguslase koostöö taotlusi. Taotluste sisu ulatus VÕAle taotluste kaasaaitamisest (tunnistajate ülekuulamine videokonverentsi teel, kriminaalmenetluse üleandmine, arestimis- ja konfiskeerimismääruste täitmine, pangandussektori tõendite ja karistusregistrite hankimine) kontaktisikute kindlaksmääramise ja suhtluskanalite loomise ning õiguslike nõuete ja asjaomaste õigusaktide väljaselgitamiseni. Kui liikmesriigid on kolmandatesse riikidesse ametiisikuid lähetanud, on Eurojust tuvastanud, et sellest on kriminaalasjade menetlemisel kasu, nagu ka Eurojusti oma kontaktisikutest.

Eurojusti juhtkond: asepresident Raivo Sepp, president Aled Williams, asepresident Michèle Coninx

Kolmandatest riikidest Eurojusti lähetatud sideprokurörid

Eurojustis oli 2011. aastal kolm kolmandatest riikidest lähetatud sideprokuröri (Horvaatiast, Norrast ja USAst). Prokurörid saavad oma riikide ja Eurojusti vaheliste koostöölepingute sätete kohaselt ise kriminaalasju registreerida.

Horvaatia sideprokurör Eurojustis registreeris 2011. aastal 14 kriminaalasja. Enamik kriminaalasju oli seotud korruptsiooni-, rahapesu- ja narkokaubanduse kuritegudega. Norra sideprokurör Eurojustis registreeris 2011. aastal 47 kriminaalasja. Enamik neist oli seotud narkokaubanduse, pettuste, rahapesu, korruptsiooni, inimkaubanduse ja terrorismiga. 2011. aasta oktoobris määrati vastavalt Eurojusti-USA 2006. aasta le-

pingule USAst Eurojusti sideprokuröriks uus kolleeg.

Sideprokuröride tuvastatud ja riikide esindustes ette tulevad õiguslase koostöö probleemid ja takistused on sarnased. Viivitused taotluste täitmisel või taotluste mittetäitmine on sageli põhjustatud erinevustest riikide pangateabe avaldamist, tunnistajate videokonverentsi teel ülekuulamist, tõendite lubatavust ja kodanike väljaandmist käsitlevates õigusaktides. Eurojusti sideprokurörid osalesid koordineerimisnõupidamistel ja ÜURides.

Üldiselt oli sideprokuröride kohalolek abiks liikmesriikide ja kolmandate riikide õiguslase koostööd reguleerivate keerukate sätetega kokku puutuvatele ELi õiguslase töötajatele ning aitas kiirendada ja hõlbustada taotluste täitmist.

2 Suhted ELi institutsioonide ja partneritega

2.1 Suhted institutsioonidega

2.1.1 Euroopa Parlament

Euroopa Parlamendi kodanikuvabastuste, justiits- ja siseasjade komisjon (LIBE komisjon) kutsus Eurojusti 2011. aastal mitmesugustele nõupidamistele. Väljakujunenud tava järgides tutvustas Eurojusti president LIBE komisjonile eelmise aasta aruannet. Eurojust aitas läbi viia ka sisejulgeoleku strateegia demokraatliku kontrolli ning Europoli, Eurojusti ja Frontexi rolli teemalist parlamentidevahelise komisjoni nõupidamist. Kirjalikult panustati Euroopa Parlamendi aruannetesse "Kuidas kuritegelikud ühen-

duses kuritarvitavad ELi rahastamist" ja "ELi terrorismivastaste meetmete kuluprognos". Lisaks tutvustas Eurojust oma järeltutvustuse parlamendi kuulamistel "ELi rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastase strateegia kujundamine" ning "Küberrünnakud infosüsteemidele".

2.1.2 Euroopa Liidu Nõukogu

Eurojust jätkas kriminaalasjades tehtava õigusliku koostööga tegelevate erinevate nõukogu organite töö toetamist. Nõukogu peamised ettevalmistavad organid olid kriminaalasjades tehtava koostöö töörühm (COPEN), üldküsimuste ja hindami-

se töörühm (GENVAL) ning endine artikli 36 komitee (CATS).

Nõukogu eesistuja Ungari palus Eurojustilt arvamust kriminaalasjade Euroopa uurimismääruse (EUM) direktiivi eelnõu kohta. EUMiga soovitakse korraldada ümber piiriülene õigusala koostöö kriminaalasjades: praegune VÕA süsteem asendatakse vastastikuse tunnustamise põhimõttel rajaneva instrumendiga. Eurojusti arvamus avaldati nõukogu dokumendina (6814/11). Dokumenti kasutati EUMi aruteludes 2011. aasta juunis Eurojustis kokku tulnud Euroopa Liidu liikmesriikide peaprokuröride ja prokuratuurijuhtide konsultatiivfoorumil. Alates 2010. aasta

Euroopa Komisjoni voliniku Cecilia Malmströmi külaskäik

juulist on Eurojust osalenud vaatljana ka nõukogu EUMi-teemalistel nõupidamistel.

Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 71 kohaselt moodustati sisejulgeolekualase operatiivkoostöö alaline komitee (COSI), et tugevdada liikmesriikide

ametiasutuste sisejulgeoleku valdkonna operatiivkoostööd. Eurojust osales COSI nõupidamistel, et toetada õigusasutustele ELi sisejulgeoleku strateegias sobiva osa andmist. Selleks toetas Eurojust aktiivselt kogu poliitikatsükli rakendamist, selgitades välja 2011.–2013. aasta organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse strateegiliste eesmärkide ja vastava kaheksa prioriteedi operatiivkavade seosed õigusasutustega. Samuti aitas Eurojust koostada 2011. aastal komisjonile esitatud esimest sisejulgeoleku strateegia aastaaruannet. Juunis esitasid Eurojust ja Europol õigusalase ja politseikoostöö ühisdokumendi, millega tõsteti õigusala töötajate teadlikkust Eurojust ja Europoli varajase kaasamise lisandväärtusest, tuues praktilisi näiteid kolmes kriminaalasjas tehtud operatiivtööst. See saadeti laiali nõukogu dokumendina (9387/1/11).

2.1.3 Euroopa Komisjon

Eurojust jätkab tihedaid ja tõhusaid suhteid komisjoniga, kes on Eurojusti tegevuse

ja infrastruktuuri rahastajaks. Komisjoniga peeti jooksvalt nõu seoses Eurojusti uute ruumide projektiga (ruumid saadakse võõrustajariigilt Hollandilt ja peaksid kasutusvalmis olema 2015. aastaks, kuid projektil on oluline mõju Eurojusti eelarvele). Eurojusti soovitusel osales komisjoni õigusküsimuste peadirektoraat esmakordselt JSK asutuste juhtide kohtumisel, mis toimus 2011. aastal Eurojusti ruumes. Taasalustati läbirääkimisi Eurojusti ja komisjoni eelarve- ja haldusteabe ametliku vahetamiseks vastastikuse mõistmise memorandumi sõlmimiseks.

2.2 Õigusala töötajate võrgustikud

Eurojusti juures tegutsesid 2011. aasta lõpuks kolme Euroopa Liidu kriminaalõiguse valdkonna töötajaid teenindava võrgustiku sekretariaadid. Need kolm on Euroopa õigusalase koostöö võrgustik (EJN), ühiste uurimiserühmade (ÜUR) võrgustik ning genotsiidi, inimsusevastaste

kuritegude ja sõjakuritegude eest vastutavate isikutega tegelevate kontaktisikute Euroopa võrgustik (genotsiidivõrgustik). Võrgustike sekretariaadid kuuluvad Eurojusti personali hulka, kuid tegutsevad eraldi üksustena.

Eurojust on abistanud ka Euroopa õiguslase koolituse võrgustikku (EJTN) ning mitteametliku võrgustikuna toimivat Euroopa Liidu liikmesriikide peaprokuröride ja prokuratuurijuhtide konsultatiivfoorumit.

2.2.1 Euroopa õiguslase koostöö võrgustik

EJN loodi aastal 1998 ning selle sekretariaat on olnud Eurojusti juures alates 2003. aastast. Eurojust võõrustas 2011. aastal oma ruumides EJNi 32. korralist kohtumist. Kohtumisel osalesid liikmesriikide ja kandidaatriikide EJNi kontaktisikud ning komisjoni ja nõukogu esindajad. Osalejad arutasid EUMi direktiivi eelnõu, EJNi veebilehe arendamist ning EJNi tege-

vust ja juhtimist. Eurojust osales ka EJNi 36. plenaaristungil Budapestis, kus käsitleti *ne bis in idem* küsimusi, teiste riikide kohtuotsuste vastastikust tunnustamist ning karistusregistriandmete vahetamist.

EJNiga suhtleb Eurojust üldjuhul kolleegiumi töögrupi (EJNi ja sidekohtunike töögrupi) kaudu. Lisaks tuli teist korda kokku 2010. aastal moodustatud EJNi-Eurojusti ühine rakkerühm, et muude teemade hulgas arutada riikide kehtivaid suuniseid Eurojusti otsuse artikli 13 tõlgendamiseks seoses Eurojusti ja EJNi tööga kriminaalajades ning EJNi kontaktisikute rolli ERKSis (mis tuleb kõikides liikmesriikides sisse seada vastavalt Eurojusti otsuse artiklile 12). Eurojusti-EJNi ühise rakkerühma arutelude tulemusi tutvustati järgnenud EJNi plenaaristungil 2011. aasta novembris Gdanskis.

2.2.2 ÜÜRide võrgustiku sekretariaat

ÜÜRide võrgustik asutati 2005. aastal. 2011. aastal loodi võrgustikule oma sek-

Genotsiidivõrgustiku nõupidamine

retariaat. Eurojust, kus sekretariaat asub, toetab liikmesriikides ÜÜRide kasutamise edendamist. Sekretariaadi koordineeritud töö tulemusena avaldati 2011. aastal kõikides ELi keeltes Eurojusti-Europoli ÜÜRide käsiraamat õigusala töötajatele. Eurojust ja Europol võõrustasid ÜÜRide võrgustiku 7. aastakohtumist, mille tee-

maks oli *ÜURid operatiivtöö keskmes*. Õigusala töötajad kandsid ette kogemustest ÜURide loomise ja toimimisega kriminaalasjade reaajas menetlemisel. Lisateavet Eurojusti tööst ÜURide vallas on punktis 1.4.

2.2.3 Genotsiidi, inimsusevastaste kuritegude ja sõjakuritegude eest vastutavate isikutega tegelevate kontaktisikute Euroopa võrgustik

Genotsiidivõrgustik asutati 2002. aastal. Võrgustiku sekretariaat nimetati ametisse 2011. aastal ning toetab selle pidevat toimimist. Eurojust võõrustas 2011. aastal kahte genotsiidivõrgustiku plenaaristungit, kus õigusala töötajad arutasid mitmesuguseid operatiivtööga seotud küsimusi. Teemadeks olid tunnistajakaitse, rahvusvaheline õiguskoostöö, rahvusvaheliste tribunalide komplekteerimine (ja võimalikud karistamatuslüngad tribunalide jurisdiktsiooni lõppemise korral), kuritegelikul teel omandatud vara konfiskeerimine

ning genotsiidi, inimsusevastaste kuritegude ja sõjakuritegude toimepanijate uurimiseks ja kohtu alla andmiseks käimasolevate jõupingutuste koordineerimine.

2.2.4 Euroopa õiguslase koolituse võrgustik

Eurojust ja EJTN on alates 2008. aastast tegutsenud üheskoos Euroopa Liidu õigusasutuste töötajate töö Euroopa mõõtmeparema teadvustamise huvides.

Eurojust jätkas 2011. aastal EJTNi vahetusprogrammis aktiivselt osalemist ja selle toetamist, et aidata liikmesriikide kohtunikel ja prokuröridel viia end kursi Eurojusti ülesannete, toimimise ja tegevusega. EJTNist saabus Eurojusti kolm külalisttöötajat, Itaalia, Saksamaa, Austria esindusse (igaüks kolmeks kuuks). Eurojust ja EJTN leppisid ka kokku, et lühiajaliselt (üheks-kaheks nädalaks) võetakse vastu EJTNi praktikante. Kuue riigi esinduste (Austria, Hispaania, Itaalia, Portugal, Saksamaa ja Taani) toetatud pi-

lootprojekt oli edukas ning 2012. aastal seda korratakse.

Eurojust pakub korrapäraselt tuge EJTNi seminarideks ja koolitusteks. 2011. aastal toetas Eurojust EJTNi projekti *Praktiline rahvusvaheline õiguslane koostöö kriminaalasjades*. Kõnelejad Eurojustist osalesid neljal seminaril, kus arutati õigusküsimusi, EVMide väljaandmise ja täitmise praktikat ja protseduure ning VÕA taotluste eriliike. Samuti toetas ÜURide koolitusüritusi, kasutades ära oma üha kasvavat sellealast operatiivkogemust.

2.2.5 ELi liikmesriikide peaprokuröride ja prokuratuurijuhtide konsultatiivfoorum

Eurojust jätkas 2011. aastal konsultatiivfoorumi põhieesmärgi, ELi sisejulgeolekupoliitika kohtute ja prokuratuuridega seotud aspektide tugevdamisele kaasaaitamise toetamist. 2011. aastal toimus Eurojustis kaks nõupidamist.

Esimene, Ungari eesistumise ajal 2011. aasta juunis, keskendus korrupsioonile. Konsultatiivfoorum arutas võimalikku panustamist ELi uude "Korrupsioonivastasse paketti", arvestades komisjoni ettepanekuid. Samuti arutati EUMi direktiivi eelnõu ning tervitati seda kui õiguslast koostööd soodustavad ja lihtsustavat olulist instrumenti.

Teine nõupidamine toimus Poola eesistumise ajal 2011. aasta detsembris ning seal arutati võitlust ELi finantshuve kahjustava kuritegevuse vastu riikide ja ELi tasandil ning OLAFi ja Eurojusti koostöö laiendamist. Konsultatiivfoorumil käsitleti ka tunnistajakaitset võitluses organiseeritud kuritegevuse vastu, selle seost õigusega õiglasele kohtupidamisele ning ELi ühisstandardite vastuvõtmise võimalusi. Peale selle keskenduti nõupidamisel kriminaalmenetluses kaitsja kasutamise õigust käsitleva direktiivi eelnõule ning vajadusele tagada nii õiglane kohtupidamine kui ka kriminaalmenetluse tõhus läbiviimine.

Eurojust osutab konsultatiivfoorumile arvestatavat õiguslikku ja logistilist tuge ning ta on ka prokuröride seisukohtade laiemale ELi institutsioonide ringile vahendajaks.

2.3 ELi asutused ja organid

2.3.1 Europol

Europol on Eurojusti töös oluline partner, koostööd tugevdab mõlema asutuse paiknemine Haagis ning Lissaboni lepingu viide, et Eurojusti koordineerijaroll põhineb liikmesriikide ametivõimudelt ja Europolilt saadud teabel.

2011. aastal kasvas kriminaalasjades Europoliga tehtud koostöö märgatavalt. Europol oli esindatud 89 Eurojusti koordineerimisnõupidamisel võrreldes 2010. aasta 41-ga. Eurojusti ja Europoli operatiiv- ja salastatud teabe vahetus turvalise sideühenduse kaudu on suurenenud 35%

Ungari eesistumise aegne konsultatiivfoorumi kohtumine

võrra. 2011. aastal vahetati selle kaudu üle 900 teate.

Samuti ühines Eurojust 2011. aastal veel kahe analüüsitoimikuga (milles Europol analüüsib kuritegevuse konkreetsete lii-

2009. aastal laekunud andmed viitasid sellele, et Aasias sidemeid omav Ungari-Horvaatia-Sloveenia-Serbia kuritegelik ühendus on kallutanud umbes 170 jalgpallimatši tulemusi, andes altkäemaksu Saksamaa, Ungari, Soome, Horvaatia, Sloveenia ning teiste Euroopa riikide jalgpalluritele, kohtunikele ja muudele isikutele. Kuritegelik ühendus tegi Aasias panuseid nende jalgpallimängude tulemustele ning teeniti mitu miljonit eurot tulu.

Saksamaa ametivõimud alustasid uurimist 2009. aasta novembris ning umbes kuu aega hiljem algas uurimine Ungaris. Saksamaa ja Ungari politsei tegid algusest peale ülitihedat koostööd. Sellele koostööle tuginedes kaasati õigusasutused ning Ungari saatis Saksamaale VÕA taotluse Saksamaal uurimise käigus kogutud tõendite ja dokumentide saamiseks. Ungari kriminaalasjas jätkunud menet-

luses tuvastati sidemed Horvaatia ja Sloveeniaga. Algatati paralleelsed uurimised, mille tulemusena vahistati umbes 30 kahtluselust. Ungaris toimus nõupidamine Sloveenia ametivõimudega.

Kuna kriminaalasi oli muutunud üha keerukamaks, paluti abi Eurojustilt. Eurojust korraldas koordineerimisnõupidamise, kus vahetasid teavet kõikide asjaga seotud liikmesriikide õigusasutused ja õiguskaitseorganid. Ka aitas Eurojust koostada ja edastada õigusalase koostöö taotlusi, et tagada asjade tõhus menetlemine. Eurojusti kaasamisega ühendati uurimise mõningad aspektid ning tänu teabevahetuse soodustamisele oli võimalik avada uusi uurimisliine. Eurojust tegi tihedat koostööd Europoliga, kes pakkus operatiiv- ja analüüsitoetust. 2011. aastal moodustati ÜÜR ning operatiivtööks õnnestus saada Eurojusti ÜÜRide rahalist toetust.

kidega seotud andmeid). Nende, inimkaubandust ning kanepi tootmist ja salakaubavedu käsitlevate toimikute li-

sandumisega suurenes Eurojusti osalusega analüüsitoimikute arv 17-ni. Samas ei ole liikmesriigid andnud Eurojustile assot-

sieerunud liikme staatust teistes olulistest analüüsitoimikutes, näiteks islamistlikku terrorismi ja riikidesisest ekstremismi käsitlevates.

Laieneva operatiivkoostöö paremaks ärakasutamiseks vaatasid Eurojust ja Europol läbi 1. jaanuari 2010. aasta muudetud koostöölepingu uued sätted. Seati sisse kahe organisatsiooni töötajate vahetusprogramm. Võeti vastu organisatsioonide delegatsioonide viis vastastikust visiiti. Europolist Eurojusti visiidile saabunud osalesid sisestel kohtumistel (sealhulgas kolleegiumi plenaaristungitel) ning igaühe konkreetset erialast tausta arvestades ettevalmistatud teabetundides. Europol osales ka Eurojusti otsuse ellurakendamise nõupidamistel, võttes arvesse Eurojusti otsuse artikli 12 lõike 5 punkti d kohast Eurojusti riikliku koordineerimissüsteemi (ERKS) ja Europoli riiklike üksuste tihendatud koostööd. Eurojust osales Europoli siseriiklike üksuste juhtide nõupidamistel ning võõrustas 27. oktoobril 2011 ka nende delegatsiooni visiiti Eurojusti.

Eurojust ja Europol korraldasid ühiselt õigusala töötajate nõupidamisi teemal „Vägivaldne ühe teema ekstremism/terrorism“, loomaõiguslaste ekstremismi ja käibemaksupettuste teemal ning ÜURide ekspertide nõupidamise. Europol aitas 2011. aasta oktoobris läbi viia strateegia-nõupidamist *Eurojusti tegevuse laiendamise narkokaubanduse kriminaalasjades*. Selle kohta vt punkti 1.3.2.

2.3.2 OLAF

Kahe organisatsiooni koostöö õiguslik alus on 2008. aasta Eurojusti ja Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) koostöökorralduse leping.

Kasvanud on kriminaalasjadega seotud teabe edastamine OLAFilt Eurojustile. 2011. aastal saatis OLAF Eurojustile kaheksa kriminaalaja võrreldes 2010. aasta neljaga. Ehkki arvud on väikesed, tuleks nende vaatlemisel arvestada kolme aspekti. Esiteks, Eurojust töötab kriminaalasjade ja kohtu alla andmise valdkonnas,

samas keskendub OLAFi töö haldusjuurd-lusele ja -toimingutele (2010. aasta operatiivtöö raames andis OLAF õigusasutusele 28 korral soovitusi kriminaaluurimise ja kohtu alla andmise alustamiseks). Teiseks töötab Eurojust üldjuhul kahte või enam liikmesriiki hõlmavate kriminaalasjadega, OLAF aga mitte. Kolmandaks kutsuti OLAF 2011. aastal kaheksale Eurojusti koordineerimisnõupidamisele, mis on edastatud kriminaalasjade üldarvu arvestades eriti julgustav tulemus.

Kriminaalasjades, kus Eurojust ja OLAF on koostööd teinud, on saavutatud selgelt positiivseid tulemusi, mille ilmekaks näiteks on Euroopa Parlamendi liikmetele esitatud korruptsioonikahtlustuste uurimine. Juhtumi üksikasju vt punktist 1.3.5.

2011. aastal leiti võimalusi Eurojusti ja OLAFi koostöö parandamiseks. Lepiti kokku kuritegelikkust ja piiriüleseid elemente sisaldavate ühiste kriminaalasjade valimise kriteeriumid; tööle hakkas kahe asutuse vaheline turvaline sidevõrk, samu-

Europoli direktori Rob Wainwrighti külaskäik

ti Eurojusti ühendus tolliinfosüsteemiga (CIS); saavutati põhimõtteline kokkulepe sideametnike vahetamiseks. OLAFi uurijad ja prokurörid käisid Eurojustis õppekõlastusel. OLAF on osalenud ÜURide ekspertide nõupidamisel ja muudel Eurojusti nõupidamistel. OLAFi ÜURides osalemise

OLAFi peadirektori Giovanni Kessleri külaskäik

lisandväärtuseks on ÜURide andmete ja OLAFi andmete ning haldusjuurdluste tulemuste ristkontrolli võimalus.

2.3.3 Frontex

Eurojust ja Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuur (Frontex) jätkasid 2011. aastal läbirääkimisi Eurojusti otsuse artikli 26 lõike 1 kohase koostöödokumendi sõlmimiseks.

Eurojust osales 2011. aastal Frontexi projektis *Inimkaubanduse alane koolitus pii-*

rivalvuritele, et töötada välja spetsiaalne koolitus Euroopa Liidu ja Schengeni asotsieerunud riikide piirivalvuritele. Ühise koolituskava väljatöötamisel võeti arvesse prokuratuuride ja kohtutega seotud aspekte.

2.3.4 CEPOL

Eurojust panustas 2011. aastal CEPOLI koolitus- ja õppetegevusse 21 korral. Nende hulgas olid kõrgete politsei-ametnike ja prokuröride ÜURide koolitus (koostöös EJTNiga) ning koolitus seoses Eurojusti rolliga operatiivtöös EVMide

Kuritegelik võrgustik oli alates 2007. aastast vedanud Venemaa Föderatsioonist ja Valgevenest Euroopa Liitu ja läbi Euroopa Liidu tubakat ning muud salakaupa. ELis asusid kurjategijate juhid Leedus; Leedu ametivõimud võtsid abi saamiseks ühendust Eurojustiga, kuna kuritegeliku ühenduse juhid olid seni pääsenud kohtu alla andmisest hoolimata mitmete veokitäite sigarettide konfiskeerimisest operatsioonidel Poolas, Lätis, Eestis ja Saksamaal.

Eurojust aitas läbi viia kriminaalasja analüüsi ning korraldas asjaga seotud liikmesriikide, Europoli ja OLAFiga viis koordineerimisnõupidamist,

et panna eri jurisdiktsioonides toimunud operatsioonide põhjal kokku teravikpilt kuritegeliku ühenduse juhtide tegevusest. 2011. aasta novembri lõpuks kokkulepitud operatsioonipäeval vahistati 25 isikut. Oluline on, et nende seas olid ka kuritegeliku ühenduse juhid; teostati 50 läbiotsimist ning saadi kätte relvi, lõhkeainet, narkootikume, suures koguses sularaha ning varastatud esemeid. Uurimise tulemusena arestiti ka organiseeritud kuritegevusest saadud vara, sealhulgas kinnisvara ja luksusautosid.

täitmisele kaasaaitamisel. 2011. aasta mais võttis CEPOLi direktor Eurojustiga ühendust, et teha koostööd küberkuritegevuse e-õppe mooduli alal.

Kuna sellealane õiguskaitseorganite töötajate ja prokuröride koolitus eeldab sünergia, kutsuti Eurojust CEPOLi programmikomitee aastakohtumisele ning Eurojust osales ka CEPOLi 10. juubeli konverentsil CEPOLi peakorteris.

2.3.5 JSK asutuste juhid

Eurojust oli 2011. aastal justiits- ja siseküsimustega tegelevate asutuste juhtide grupi eesistuja ning koordineeris tihe- das koostöös CEPOLi, Europoli, Frontexi ja Põhiõiguste Ametiga (FRA) asutuste laiendatud koostöö lõpparuande koostamist. 24. novembril toimus Eurojustis JSK asutuste juhtide aastakohtumine. Edasi liiguti nii kahe- kui ka mitmepoolse koostöö valdkondades. Mitmepoolsed algatused olid näiteks toote- ja teenusekataloogide vahetus ning asutustevahe-

lised konsultatsioonid aasta tööprogram- mide teemal.

JSK asutuste juhtide grupi eesistujana esitas Eurojust COSIle aruande JSK asu- tuste vahelise koostöö arengust ja saavu- tustest ning esitas koos Frontexiga ühis- ettepaneku 2012.–2013. aasta tegevuste kohta (18079/11).

2.4 Suhted Euroopa Liidust väljaspool

2011. aastal jätkati tööd operatiivkoostöö võimaluste laiendamiseks kolmandate riikidega ning organisatsioonidega väljast- poolt Euroopa Liitu. 22. juulil 2011 jõus- tus Eurojusti ja Šveitsi Konföderatsiooni koostööleping. Prioriteetideks seati taas koostöölepingute läbirääkimised Venemaa Föderatsiooni, Ukraina ja Liechtensteiniga. Toimusid ka kontaktid uurimaks võimalu- si koostöölepingute läbirääkimiste alus- tamiseks Israeli Riigi, Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Montenegro, Serbia,

Moldova, Cabo Verde ja Türgiga. Viidi läbi Horvaatia ja Norraga sõlmitud koostööle- pingute rakendamise hindamine.

Albaaniat, Serbiat, Montenegrot ja Ukrainat külastasid teabekogumismis- sioonid, et hinnata andmekaitsealaste õi- gusaktide rakendamist. Jätkati kontakte Interpoli ja korrupsioonivastaste riikide rühmaga (GRECO) vastastikuse mõistmi- se memorandumite sõlmimise võimaluste uurimiseks.

Eurojust toetas ka ELi-USA töörühma nõupidamise korraldamist. Eelkõige aitas ta läbi viia 2011. aasta septembris ko- misjoni korraldatud ELi ekspertide kohtu- mist Euroopa Liidu ja USA väljaandmise ja vastastikuse õigusabi lepingute raken- damise teemal. Eurojust andis koordi- neerimisnõupidamistel nõu seoses USAGA teabe vahetamise õiguslike aspektidega. Jätkus ka töö Euroopa Liidu ja Venemaa Föderatsiooni õigusalase koostöö prakti- liste probleemide lahendamise töörühma uute kohtumiste ettevalmistamiseks.

Organiseeritud kuritegevuse ülemaailmset ulatust arvestades (eredateks näideteks on narkootikumide salakaubavedu ja inimeste salajane toimetamine Euroopa Liitu üle selle välispiiride) võib tarvis olla uusi algatusi. Näiteks Eurojusti otsusega on selleks ette nähtud oluline uus töövahend: võimalus paigutada kolmandatesse riikidesse Eurojusti sidekohtunikke, kes tegutsevad kõikide liikmesriikide nimel. 2011. aastal esitati kolleegiumile aruanne selliste sidekohtunike ülesannete, funktsioonide ja ametialase staatuse kohta. Aruanne on oluline samm arutelus nimetatud sidekohtunike Eurojusti operatiivtöösse kaasamise üle

ning Eurojusti otsuse artikli 27a alusel täitmisele kuuluvate kriteeriumide väljatöötamiseks.

Organiseeritud kuritegevuse üha ülemaailmsema iseloomu arvessevõtmiseks tugevdas Eurojust ka sidemeid Ibero-Ameerika rahvusvahelise õiguskoostöö võrgustikuga (IberRed). Algas projekt narkokaubanduse kriminaalasjadele spetsialiseerunud Eurojusti ja IberRedi prokuröride praktilise koostöö parandamiseks. Oma suhete abil IberRediga on Eurojust aidanud täita VÕA taotlusi ja väljaandmistootlusi liikmesriikidelt Ladina-Ameerika riikidele ja vastupidi.

3 Eurojusti otsus, tulevik ja arengud halduse alal

3.1 Nõukogu Eurojusti tugevdamise otsuse rakendamine

2009. aastal avaldatud nõukogu otsusega, millega tugevdatakse Eurojusti, sooviti tugevdada Eurojusti operatiivvõimekust. Eurojusti raske piiriülese kuritegevusega võitlemise potentsiaali täielikuks ärakasutamiseks on vajalik muudetud Eurojusti otsuse õigeaegne ja tõhus rakendamine nii Eurojustis kui ka liikmesriikides. 18 riigis oli riigi õiguse otsusega vastavusse viimiseks vaja õigusakte ning see pidi olema toimunud 2011. aasta juuniks. 2011.

aasta lõpuks olid vajalikud toimingud lõpule viinud 10 liikmesriiki.

Eurojust ise viis 2011. aastal lõpule mitu otsuse ellurakendamisega seotud projekti. Tööle hakkas jooksva koordineerimise (JK) süsteem; valmisid raskete piiriüleste kuritegude kriminaalasjadest Eurojustile teatamist lihtsustavad mallid ning kriminaalasjade haldamise süsteemis (CMS) tehti vastavad muudatused; loodi ÜURide ja genotsiidivõrgustiku sekretariaat. Toimusid otsuse rakendamise mitteametliku töörühma nõupidamised liikmesriikide ja ELi asutuste esindajate osalusel.

Põhiteemadeks oli teabevahetuse kasv ning ERKSi kasutuselevõtt Eurojusti ja riikide õigusala töötajate sidemete tugevdamiseks. Alljärgnevalt kirjeldatakse mõningaid rakendamisega seotud arenguid.

Jooksev koordineerimine

Et parandada Eurojusti riikide esinduste kättesaadavust ning võimaldada eelkõige kiireloomulistel juhtudel tõhusat sekkumist, võeti kasutusele tsentraliseeritud jooksev koordineerimine (JK). Liikmesriikide õigusasutuste ja õiguskaitseorganite töötajad saavad nüüd tasuta

2011. aasta ühel detsembriööl võttis valves olnud Eurojusti Prantsusmaa JK kontaktisikuga ühendust Prantsusmaa prokurör. Politsei oli kinni pidanud kolm kahtlusalust ning äravõetud materjalid viitasid kuritegelikele seostele Luksemburgi pangakontoga, millel oli ligikaudu 4 miljonit eurot. Prokurör soovis konto kiiresti arestida ning vajab abi vastavate toimingute tegemiseks teises jurisdiktsioonis. Eurojusti Prantsusmaa esin-

daja võttis ühendust oma Eurojusti Luksemburgi kolleegiga, kes tutvustas viivitamatult arestimismäärusega seotud õiguslikke ja tõendamisnõudeid ning võttis ühendust Luksemburgi prokuratuuri juures tegutseva rahapesu andmebürooga. Kui pangad järgmisel hommikul avati, külmutas Luksemburgi rahapesu andmebüroo konto ning see arestiti Luksemburgi kohtuniku määrusega samal päeval.

rahvusvahelisel telefoninumbri (või eraldi Hollandi numbril) Eurojustiga ühendust ööpäev läbi ja igal nädalapäeval.

Kõnehaldussüsteem vastab kõnedele ja suunab need riigi esinduse JK kontaktisikule. Seejärel saab helistaja avaldada pöördumise põhjuse oma keeles ning jooksva koordineerimise kontaktisik saab teha vajalikud toimingud; alates JK kasu-

tuselevõtust 2011. aasta augustis on vastu võetud 94 kõnet.

Artikli 13 kohane teabevahetus

Eurojusti otsuse artikliga 13 nõutakse, et liikmesriigi ametivõimud teataksid oma riigi Eurojusti esindajale raskete piiriüleste kuritegude uurimistest ja kohtu alla andmistest.

Õigusala töötajatelt saadava teabe kor-
rastatult edastamiseks on Eurojust loonud
nutika PDF-vormi kõikides ELi ametlikes
keeltes. Vormil on märgitud edastatavate
andmete liigid ning selle ülesanne on toe-
tada kasutajasõbralikku aruandlust. Vorm
on riikide pädevatele asutustele kätte-
saadav liikmesriikide esinduste kaudu.
Täidetud vormid saadetakse Eurojustile
andmete esitamiseks loodud turvaliste
e-posti kanalite kaudu. Eurojust on oma
[veebilehel](#) avaldanud lühiteate artikli 13
lõigete 5–7 tõlgendamise kohta.

Eurojust julgustab liikmesriike kasutama
seda uut vahendit ja malli, mis peaksid
aitama Eurojustil liikmesriike organisee-
ritud kuritegevuse ja terrorismi vastases
võitluses tõhusamalt toetada.

See artikli 13 kohaselt saadav teave või-
maldab Eurojustil tuvastada seoseid teis-
te kriminaalasjadega, sealhulgas CMSis
juba sisalduvatega, osutada liikmesriiki-
dele varasel etapil abi ning anda riikide
ametiasutustele operatiivtööga seotud ta-

gasisidet. Laiendatud teabevahetus peaks parandama Eurojusti võimet teavitada õigusala töötajaid ja poliitikakujundajaid piiriülese õigusala koostöö tõketest ja headest tavadest.

Kriminaalasjade haldamise süsteemi täiendused

CMS-tarkvara võeti esmakordselt kasutusele 2004. aastal ning see võimaldab kriminaalasjade andmeid turvaliselt säilitada, liikmesriikide liikmetel omavahel teavet vahetada ning neid andmeid analüüsida. Käivitatud on rida projekte Eurojusti otsusega nõutavate muudatuste tegemiseks, kuna CMSis asutakse töötleva rohkem isikuandmeid ning see peab alluma ka Eurojusti andmekaitsereeglitele ja andmekaitseametniku järelevalvele.

Et tagada õigusala teabe nõuetekohane vahetamine liikmesriikide süsteemide ja Eurojusti vahel, osales Eurojust aktiivselt IV Euroopa organiseeritud koostöö ühenduse (EPOC) uu-

rimisprojekti. Selle eesmärk on tagada EPOC-tarkvara edasiarendamine ja luua riikide asutuste süsteem (NAS), mis võimaldab teabevahetust Eurojusti ning riikide kriminaalasjade haldamise süsteemide vahel. EPOC IV projekti partnerid on Bulgaaria, Holland, Itaalia, Leedu, Prantsusmaa ja Sloveenia. NASi tutvustaval seminaril osalesid 19 riigi prokuratuuride tehnilised esindajad. Projekt vältab kolm aastat, 2009. aasta aprillist 2012. aasta märtsini.

Et toetada andmete turvalist edastamist liikmesriikide ERKSis, on Eurojust uurinud erinevaid ühendusvõimalusi. Täpne lahendus lepatakse iga liikmesriigiga kokku lähtuvalt tehnilistest piirangutest ning võimalusel kasutatakse olemasolevaid ühendusi. Piloitühendused s-TESTA ja objektidevahelise internetipõhise VPNi kaudu on katsetamisel Bulgaarias, Ungaris, Iirimaal, Lätis, Portugalis ja Rumeenias. Enne ühenduse ametlikku kasutuselevõttu sõlmivad Eurojust ja iga liikmesriik vastastikuse mõistmise memorandumi.

Eurojusti siseriiklik koordineerimissüsteem

Otsuse kohaselt on ERKSi eesmärk tugevdada Eurojusti sidemeid liikmesriikide õiguskaitseorganite ja õigusasutustega. Eurojust on ERKSi loomisele kaasaaitamiseks astunud mitmeid samme alates EJNi kontaktisikute võimaluste kasutamisest Eurojusti-EJNi rakkerühmas kuni Europoli siseriiklike üksustega sidemete arendamiseni.

Eurojust töötas välja ka kataloogikaardi malli iga liikmesriigi ERKSi koosseisu kohta teabe esitamiseks. ERKS on täna-seks esmaste õigusaktide või määruste, ringkirjade, suuniste ja muude teisete aktidega loodud seitsmes liikmesriigis. Eurojust uurib võimalust luua ühine platvorm dialoogi tagamiseks ERKSi liikmete ning eelkõige ERKSi toimimise eest vastutavate liikmesriikide korrespondentide ja Eurojusti vahel.

2011. aastal avaldati Eurojusti [veebilehel](#) dokument ERKSi võimalike struktuuride

ja ülesannete kohta koos Eurojusti sise-riiklike korrespondentide ideaalprofiiliga.

3.2 Eurojusti tuleviku tööühm

Eurojust jätkas tööühma abiga arutelusid ELTLi artiklite 85 ja 86 üle. 2011. aasta mais toimus eesistujariigi Ungari egiidi all strateegiaseminar *Eurojust: õiguslase koostöö uued perspektiivid*, kus keskenduti ELTLi artiklile 85 tõendite vaatevinklist. Osalejad arutasid juhtumianalüüsile tuginedes, kas lisavolitused muudaksid Eurojusti tõhusamaks, ning jõudsid järeldusele, et Lissaboni lepinguga pakutavate uute võimaluste kasutuselevõtu puhul tuleks esilekerkinud probleeme meeles pidada.

Mitmes õpikojas arutati järgmisi küsimusi: Eurojustile kriminaaluurimise algatamise õiguse ning jurisdiktsioonikonfliktide kohustuslikus korras vältimise ja lahendamise volituste andmine; uurimis-

te ja kohtu alla andmiste koordineerimisel ette tulnud probleemid ning võimalikud koostöö parandamise vahendid; Europoli ja OLAFiga tulevikus tehtava operatiivkoostöö tugevdamine; ning Eurojusti erinevate hindamismehhanismide praktikas rakendamise võimalused. Seminari aruanne on avaldatud nõukogu dokumendina (14428/11) ning on kättesaadav Eurojusti [veebilehel](#).

Eurojust valmistab praegu ette oma struktuuri ja parlamentaarse hindamisega seotud seisukohti, mida esitada huvitatud isikutele seoses 2013. aastaks kavandatavate Eurojusti ja Euroopa Prokuratuuri (EPPO) määrustega.

3.3 Arengud halduse alal

Eurojusti 2011. aasta eelarve oli 31,7 miljonit eurot; eelarve täideti 95,6% ulatuses ning kokku töödeldi 7300 tehingut (kulukohustused ja maksed) ehk eelmise aastaga võrreldes 12% rohkem.

Eurojustil oli 2011. aastal 269 töötajat (2010. aastal 267). Neist 42 olid liikmesriikide lähetatud prokurörid, kohtunikud ja samaväärse pädevusega politseiametnikud. Neid abistasid 210 ELi personali-eeskirjade alusel töötavat töötajat ning 17 liikmesriikide lähetatud eksperti.

Plaanimistöriistade väljatöötamine

2011. aastal täiendati Eurojusti plaanimistöriistu. Kasutati uut kulumudelit, mis seob tegevused otse eelarveliste kulutustega. Uus kulumudel jaotab kulud talituste ja teenistuste vahel ning jagab sarnaselt ka halduskulud, pakkudes Eurojusti töö korraldamiseks olulisi eeliseid. See võimaldab Eurojustil teada saada konkreetse talituse või teenistuse kogukulutused, võrrelda näiteks turvateenuste puhul allhankekulusid asutusesisese ülalpidamisega, jälgida eelarvesuundumusi ning varakult tuvastada ebaharilikke kulumustreid. Oluline on, et kulumudel võimaldab täpselt kindlaks teha ka põhitegevuse kulude ja üldkulude suhte.

Tõhusa ressursijuhtimise edendamiseks on Eurojusti strateegilise plaanimis- ja programmitsükli võtmekomponendiks määratud haldusdirektori iga-aastane tegevusaruanne (AAR), mis peaks tagama ressursside ja eesmärkide saavutamise nõuetekohase kooskõla. Eelarve- ja haldusteavet jagatakse korrapäraselt komisjoniga ning jätkunud on arutelud vastastikuse mõistmise memorandumi sõlmimiseks, selleks et kiire ja tõhus teav vahetus eelarve- ja haldusküsimustes ametlikult fikseerida.

Organisatsiooni struktuuri ülevaatus

Põhitegevust toetavas haldustegevuses juhitud organisatsiooni struktuuri ülevaatus raamistikust. Loodi talitus liikmesriikide esinduste senisest veelgi paremaks toetamiseks (kriminaal-asjade analüüsi talitus, mis asendas kriminaal-asjade haldamise talituse). Kõik haldusega seotud ametikohad vaadati üle, et tagada parim vastavus asutuse töö vajadustele. Sellega seonduvalt on personalitalituses

võetud kasutusele süsteemid tööjõuresursi kuluefektiivseks seireks ning koolituse optimaalseks sobitamiseks asutuse vajadustega; personalikomiteel on palutud osaleda värbamisprotseduuride väljatöötamises.

Tegevuse järjepidevuse üldise tagamisega seoses asuti koostama Eurojusti ohustavate riskide tuvastamise tegevuskava. Lisaks on 2013. aasta tööprogrammi lisatud strateegilised tulemuslikkuse põhinäitajad Eurojusti teenuste, oskusteabe ja organisatsiooni toimimise kvaliteedi mõõtmiseks ning koostatud on ka haldustalituste pakutavate teenuste kataloogid.

Uued ruumid

Eurojustile 2015. aastaks uute ruumide tagamisel saavutati märkimisväärset edu. 30. juunil 2011 allkirjastati Hollandi Kuningriigiga koostööleping Eurojusti uue hoone rajamiseks, mis projekteeritakse spetsiaalselt põhitegevuse ehk operatiiv-

Uus haldusdirektor Klaus Rackwitz

Haldustöötajad

töö vajadustest lähtudes. Võrdsest arvust võõrustajariigi ja Eurojusti esindajatest koosnev žürii valis hankes osalejateks ühehäälselt välja viis projekteerimisüksust. Kandidaatidel paluti esitada eskiisprojekt, mis tagaks kõikide tegevuste maksimaalse tõhususe minimaalse ressursikulu juures ning esindaks seejuures Eurojusti põhiväärtusi.

3.4 Avalikkuse ligipääs Eurojusti dokumentidele

Eurojusti dokumente on juurdepääsureeglite alusel taotletud varasemast rohkem. 2011. aastal laekus 11 Eurojusti dokumentidele ligipääsu taotlust. Neist neli laekusid otse Eurojustile ning ülejäänud seitsmel juhul konsulteeriti teistele orga-

nisatsioonidele laekunud taotluste asjus Eurojusti kui kolmanda isikuga.

Neljast otse Eurojustile laekunud taotlusest kaks olid seotud oma töötajatega ning kaks Eurojusti osalusel toimunud uurimiste ja kohtu alla andmistega. Personaliküsimustega seotud kaks taotlust rahuldati täies ulatuses. Kaks kriminaalasjadega seotud taotlust lükati allpool kirjeldatud põhjustel tagasi.

Seitsmest teistele organisatsioonidele esitatud taotlusest, mille asjus Eurojusti kui kolmanda isikuga nõu peeti, oli üks seotud kriminaalasjaga ja kuus mitte. Kriminaalasjaga seotud taotlus lükati tagasi (allpool loetletud põhjustel) ning ülejäänud kuus, mis käsitlesid ligipääsu ELI dokumentidele, rahuldati täies ulatuses.

Kriminaalasjadega seotud taotlused (nii otse kui kaudselt laekunud) vaadati läbi nii eraldi kui ka konkreetsete dokumentide kontekstis ja lükati mitmesugustel põhjustel tagasi. Põhjused olid järgmised: avalikustamine kahjustaks isikute eraelu ning

Talituste ja teenistuste juhid

Vasakult paremale: Jacques Vos, bürooteenuste talitus; Joannes Thuy, pressiesindaja, pressi- ja suhtekorraldustalitus; Diana Alonso Blas, andmekaitseametnik; Carla Garcia Bello, kolleegiumi õigussekretär; Alinde Verhaag, kriminaalasjade analüüsi teenistuse juhataja kohusetäitja; Anna Baldan, ÜURide võrgustiku sekretariaadi koordinaator; Klaus Rackwitz, haldusdirektor; Catherine Deboyser, õigustalitus; Jon Broughton, infohalduse talitus; Mike Moulder, eelarve-, finants- ja hanketalitus; Linda Scotts, personalitalitus; Matevž Pezdirc, genotsiidivõrgustiku koordinaator; Fatima Martins, EJNi sekretär.

au ja väärkuse kaitset; Eurojusti raske-
te kuritegude vastase võitluse ülesannete
täitmise ning Eurojusti osalusel riikides toi-
muvate uurimiste ja kohtu alla andmistega
seotud avalike huvide kaitse; ning kohal-

datavate ametisaladuse hoidmise reeglite
järgimine. Ligipääsu andmisest keeldumist
põhjendati ka sellega, et dokumendid olid
pärit liikmesriikidest, kes keeldusid nende
avalikustamisest, dokumendid olid asutu-

sisiseseks kasutamiseks küsimuses, mille
kohta Eurojust ei ole otsust teinud, avalik-
kustamine kahjustaks Eurojusti otsustus-
protsessi ning avalikustamiseks puudub
ülekaalukas avalik huvi.

Eurojusti seminar Bulgaarias Sofias

Eurojusti seminar Ungaris Budapestis

Eurojusti seminar Italias Roomas

4 Nõukogu järelduste alusel võetud meetmed

Nõukogu võttis 2010. aasta 9.–10. juunil vastu Eurojusti üheksandat aastaaruannet käsitlevad järeldused (dokument 10645/1/11 REV 1). Nagu varasemateski aruannetes, kirjeldab Eurojust käesolevas peatükis valdkondi, mille kohta nõukogu soovitusi andis.

Eurojust-EJN	
Töötada välja ja võtta kasutusele mehhanismid Eurojusti ja EJNi koostöö laiendamiseks eelkõige ERKSi raames ning lihtsate juhtumite EJNile edastamiseks.	On loodud EJ-EJNi ühine rakkerühm, et arutada muu hulgas EJNi kontaktisikute rolli ERKSi. Täpsemalt vt punktist 2.2.
Koordineerimisnõupidamised ning Europol ja OLAFi kaasamine	
Edendada liikmesriikide pädevate asutuste vahelisi koordineerimisnõupidamisi ning võimaluse korral kaasata olemasolevate õigusaktide raames ka Europol, OLAF ja teisi ELi asutusi.	2011. aastal kasvas koordineerimisnõupidamiste arv märgatavalt. Eurojust korraldas koordineerimisnõupidamisi 204 kriminaalasjas. Europol osales 89 koordineerimisnõupidamisel ning OLAF kaheksal. Vt ka punkti 1.2.2.

Pädevuskeskus	
Jätkata jõupingutusi Euroopa õigusalase koostöö pädevuskeskuseks saamiseks, et osaleda aruteludes kõrvuti teiste huvitatud sidusrühmadega.	Eurojust arendab pädevuskeskuse kontseptsiooni, et koondada kriminaalasjades tehtava õigusalase koostöö institutsionaalset teadmist ja kogemusi edendamaks Euroopa Liidus tõhusaid piiriülese organiseeritud kuritegevuse vastaseid õiguslike meetmeid.
Eurojusti otsuse artikli 7 lõigete 2 ja 3 kasutamine	
Anda aru Eurojusti otsuse artikli 7 lõigete 2 ja 3 kasutamisest	Kolleegium ei avaldanud artikli 7 lõigete 2 ja 3 kohaseid mittesiduvaid kirjalikke arvamusi, kuid riikide esinduste tasandil küsimusi lahendati. Täpsemat teavet jurisdiktsioonikonfliktide kohta vt punktist 1.2.8 ja EVMide kohta punktist 1.2.10.
ELTLi artiklid 85 ja 86	
Eurojusti teadmisi võidakse arvestada ELTLi artiklite 85 ja 86 edaspidise rakendamise teemalises poliitikaarutelus.	Eurojust jätkas 2011. aastal oma ELTLi kohase edasise arengu arutamist ning osales oma operatiivtöökogemusest lähtudes aktiivselt käimasolevas Euroopa debatis. Eurojusti eesmärk on enne artiklite 85 ja 86 kohta seisukohtade sedastamist koguda piisavalt tõendusmaterjali. Vt punkti 3.2.
Statistikavahendid	
Kaaluda statistika edasiarendamist, võttes kasutusele riigiti eristamise.	Vt I lisa 2. joonist.

Ühised uurimisrühmad	
Jätkata ÜURidele keskenduvatel koolitusüritustel osalemist.	Eurojust toetab CEPOLi korraldatavat ÜURide valdkonna koolitust. ÜURide võrgustiku aastakohtumistel jagavad õigusala töötajatest eksperdid nii oma kogemusi ja teadmisi kui ka häid tavasid ning aitavad edendada ÜURide kasutamist.
Koostöö kolmandate riikidega	
Jätkata abi osutamist kolmandaid riike hõlmavates kriminaalajades.	Kolmandad riigid osalesid koordineerimisnõupidamistel 45 korda. Täpsemalt vt punktist 1.5.
Kriminaalajade haldamise süsteem	
Viia sisse Eurojusti otsusest tulenevad teabevahetuse ja Eurojustile andmete esitamisega seotud muudatused; veelgi tugevdada laekuvate andmete töötlemise ja analüüsimise, sealhulgas ristanalüüsi võimet; täielikult ära kasutada Eurojusti andmebaasi potentsiaal, et vajadusel lähtuvalt ristanalüüsist taotleda liikmesriikidelt konkreetsete tegude uurimist või kohtu alla andmist.	Koostati mall Eurojusti artikli 13 kohaseks teavitamiseks. 2011. aasta märtsis-aprillis lõppes CMSi edasiarendamist abistav küsitlus. Tuvastati mitmeid edasist käsitlemist vajavaid valdkondi: kriminaalajade registreerimine; kriminaalajade seire; statistika; artikli 13 kohane teave ja tagasiside; kriminaalajades tehtud töö hindamine; analüüsitöö kriminaalajades; elektrooniliste kaustade süsteem (dokumendihaldus); ja sidevahendid. Neid teemasid arutatakse ühekaupa kolleegiumi 2012. aasta plenaaristungitel, et anda kasutaja vaatevinklist suuniseid olemasoleva CMSi funktsionaalsuse hindamiseks. Lisaks võttis kolleegium vastu muudetud kuriteoliikide loendi.

Koostöö Europoliga	
Jätkata olemasolevate õigusaktide raames koostööd ning tagada andmekaitse kõrge tase.	2011. aastal kasvas kriminaalasjades Europoliga tehtud koostöö ning turvalise sideühenduse kaudu vahetati operatiivandmeid 35% rohkem (911 sõnumit). Organisatsioonid kohaldasid ühiseid andmekaitsepõhimõtteid. Vt punkti 2.3.1.
Koostöö OLAFiga	
Jätkata eelispartnerlust võitluses pettuste, korruptsiooni ja ELi finantshuve kahjustavate muude kuritegude vastu.	2011. aastal kasvas kriminaalasjadega seotud teabe vahetus. OLAF andis 2011. aastal Euroopa Liidu riikide ametiasutustele umbes 30 soovitusi kriminaaluurimise ja kohtu alla andmise alustamiseks. Eurojustile saadeti abi saamiseks kaheksa asja. Vt punkti 2.4.
Koostöö Frontexiga	
Jätkata tööd Frontexiga ametlike koostöökokkulepete sõlmimiseks, et eelkõige laiendada infovahetust.	Uue Frontexi määruse vastuvõtmise järel on kavas isiku- ja operatiivandmete vahetamist võimaldav koostööleping. Vt punkti 2.5.

Organisatsiooni struktuuri ülevaatus projekt	
<p>Esitada kolleegiumi töötulemuste projekti ja organisatsiooni struktuuri ülevaatus projekti tulemused.</p>	<p>Eurojust jätkas organisatsiooni struktuuri ülevaatus rakendamist seitsmes valdkonnas. <i>Haldusaparaadi struktuuri</i> projekt on enamjaolt lõpule viidud. Olulisi edusamme on tehtud <i>tulemusjuhtimise ja riskijuhtimise, haldusaparaadi, kolleegiumi ja riikide esinduste koostöö ning koolituse</i> projektides. Väljatöötamisel on Eurojusti ohustada võivate riskide leevendamise tegevuskava. 2013. aasta tööprogrammi projekti on lisatud Eurojusti väljatöötatud strateegilistel tulemusnäitajatel (KPI) põhinevad kavandatavad üldised tulemusnäitajad Eurojusti teenuste kvaliteedi, teadmiste, teadlikkuse ja organisatsiooni tulemuslikkuse mõõtmiseks. Ülejäänud projektid – <i>otsuste delegeerimine, portfelli haldamine</i> ja <i>kultuur</i> – jätkuvad.</p>
Eurojusti otsuse rakendamine ja jooksev koordineerimine	
<p>Paremini rakendada uut Eurojusti otsust; vaadata läbi töökord ning luua standardmall Eurojustile andmete edastamiseks ja nende töötlemiseks; anda järgmises aastaaruandes ülevaade asjaomaste sätete rakendamisest; kiirendada jooksva koordineerimise süsteemi loomist ning jätkata jõupingutusi kriminaalasjadega seotud teabe edastamist hõlbustava mehhanismi rakendamiseks.</p>	<p><i>Eurojusti tugevdamist käsitlevat nõukogu otsust ning eelkõige jooksvat koordineerimist, ERKSi ja artiklit 13 käsitletakse 3. peatükis.</i></p>

Eurojusti seminar Poolas Krakówis

*Inimkaubandusvastase võitluse päev Poolas Varssavis:
Aled Williams allkirjastamas JSK-asutuste ühisavaldust*

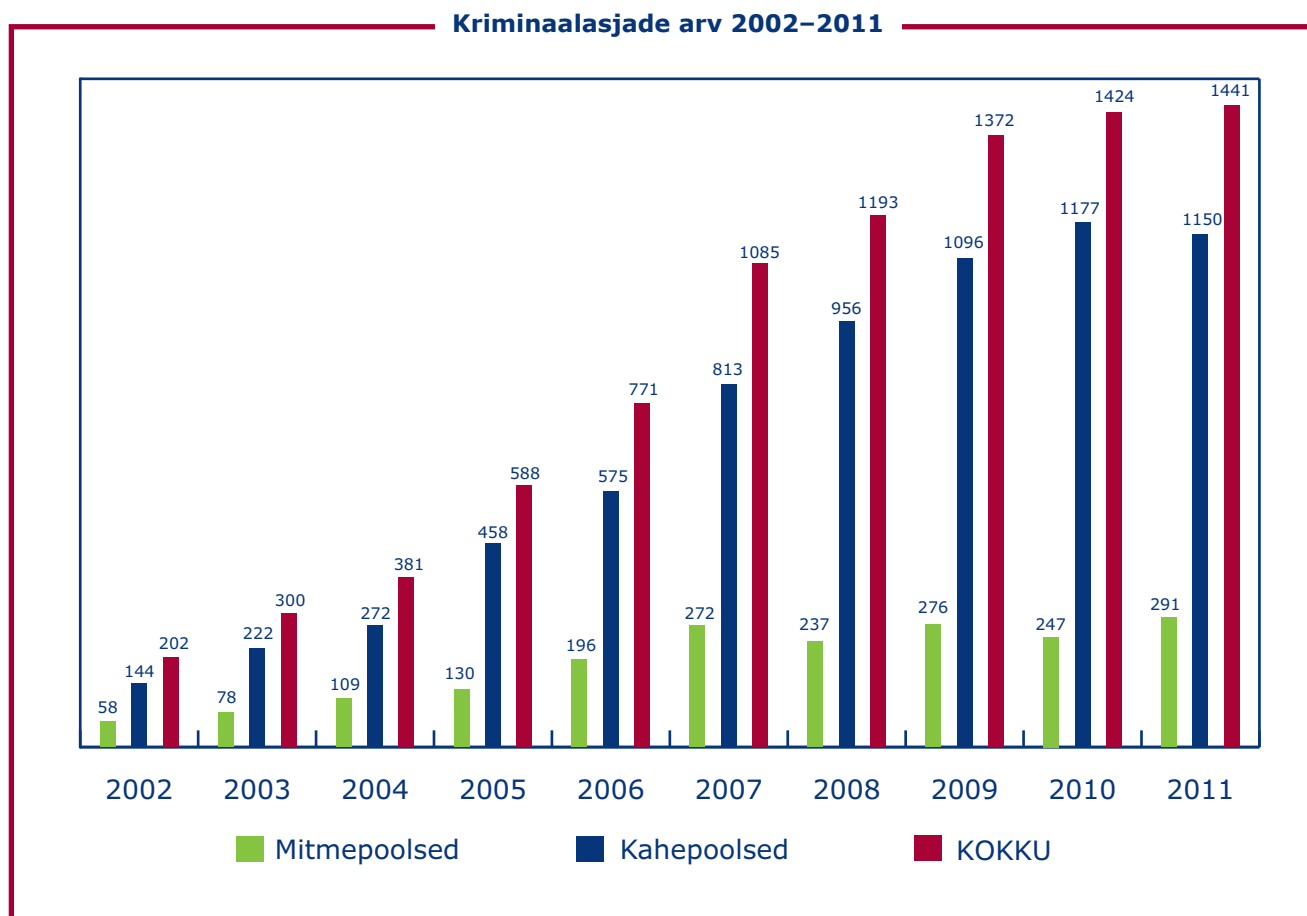

*Eurojusti ja Horvaatia Vabariigi nõupidamine Horvaatias
Brijunis*

LISA

1. joonis

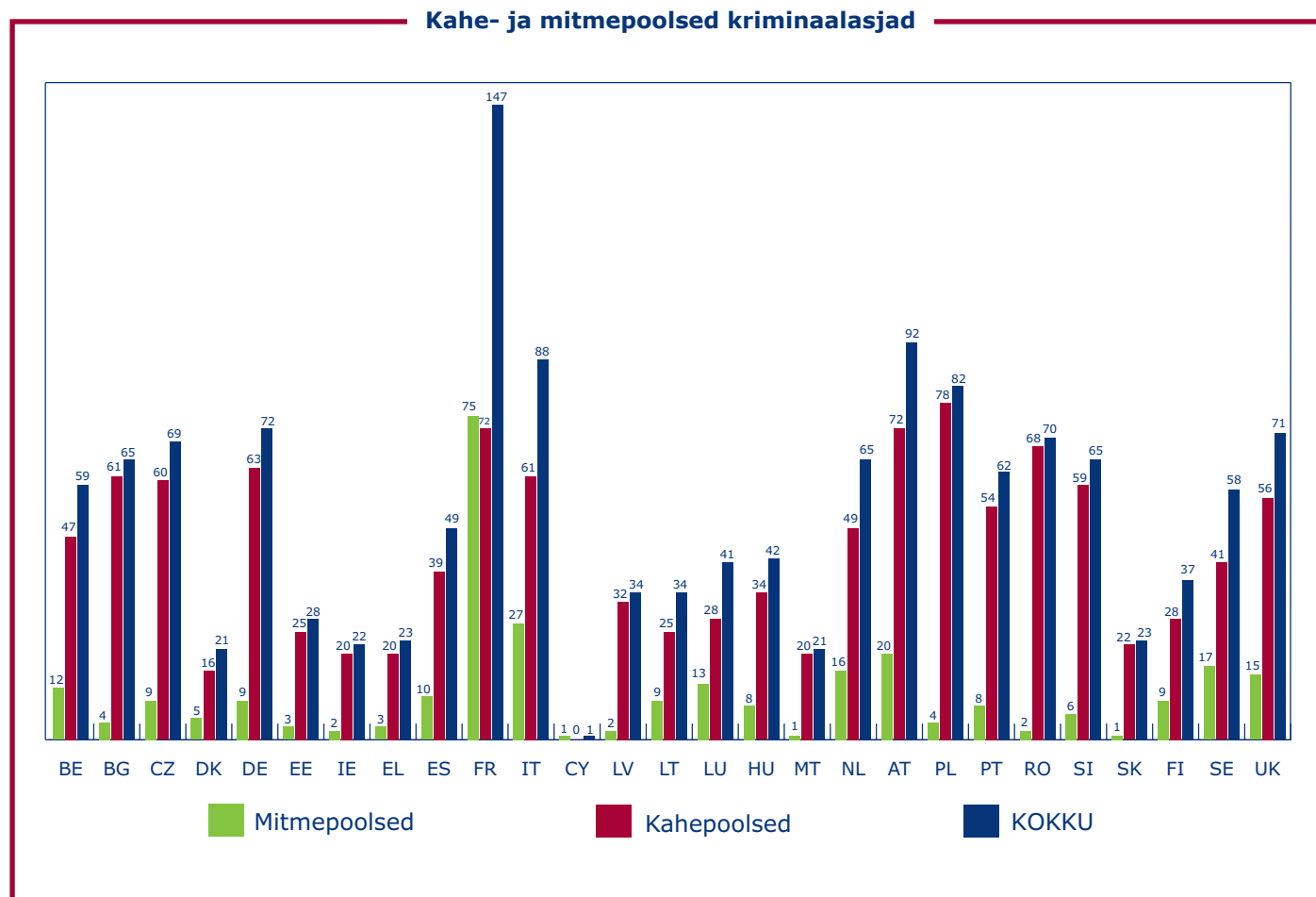
Eurojust registreeris 2011. aastal 1441 kriminaalasja, seega jätkus liikmesriikide abitaotluste arvu kasv, mis on kestnud juba alates 2002. aastast. Neist kriminaalasadest umbes 20% hõlmasid kolme või enam liikmesriiki.

2. joonis

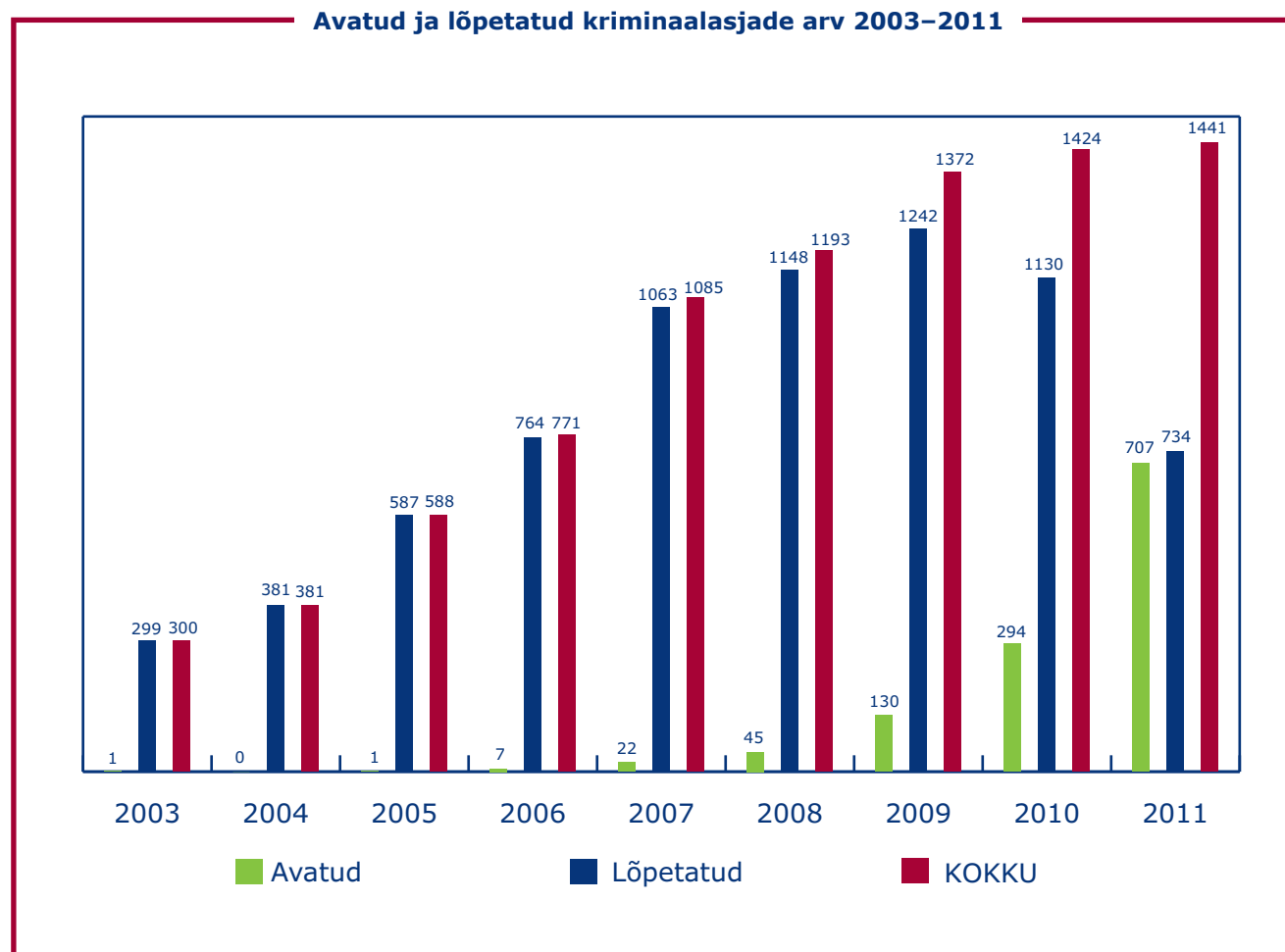
Joonisel on kujutatud riikide esinduste poolt 2011.–aastal registreeritud kahe- ja mitmepoolsete kriminaalasjade arv.

Kahepoolne kriminaalasi ei pruugi olla seotud kergemate kuritegudega ega nõuda Eurojusti kaasamist vähemal määral. Kriminaalasi, mis Eurojustis on kahepoolne, võib olla liikmesriigis mitmepoolne.

3. joonis

Riikide esinduste töökoormust ei mõjuta mitte üksnes aastaga registreeritud kriminaalasjade arv, vaid ka varasematest aastatest pooleliolevad asjad. Eurojustil on varasematest aastatest (2003–2010) kokku 500 lõpetamata kriminaalasia, mis nõuavad jätkuvat tähelepanu ja toetust.

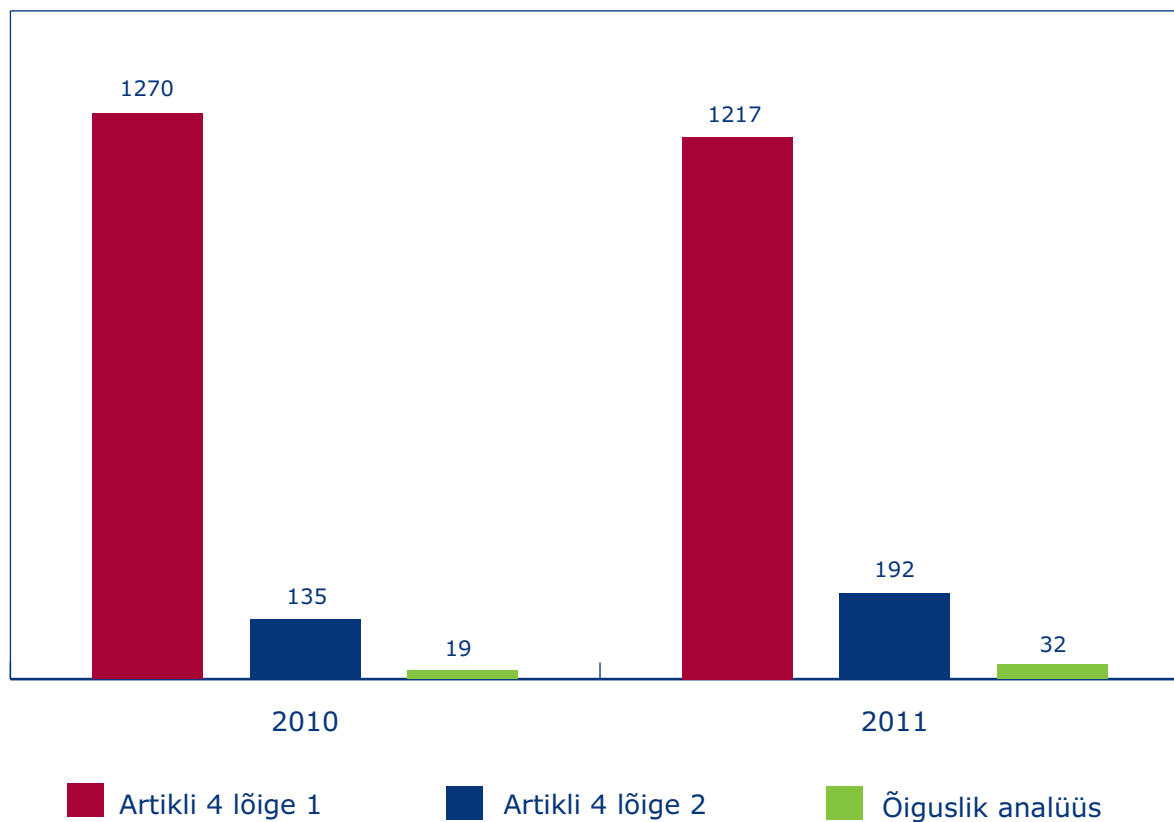
4. joonis

Vastavalt Eurojusti otsuse artikli 4 lõikele 1 kuuluvad Eurojusti pädevusse üldjuhul samad kuriteo- ja süüteoliigid, mis kuuluvad ka Europoli pädevusse, ning muud süüteod, mis on toime pandud koos nimetatud liiki kuritegude ja süütegudega.

Muude süütegude puhul võib Eurojust kooskõlas oma tegevuse eesmärkidega osutada uurimisel ja kohtu alla andmisel abi, kui liikmesriigi pädev asutus seda artikli-4 lõike 2 kohaselt taotleb.

Liikmesriik võib paluda Eurojusti abi ka üldisemates küsimustes, mis ei pruugi olla otseselt seotud menetletava kriminaalajaga, muu hulgas siseriikliku õiguse või menetlustega seotud küsimustes (õiguslik analüüs).

Kriminaalajade üldine liigitus

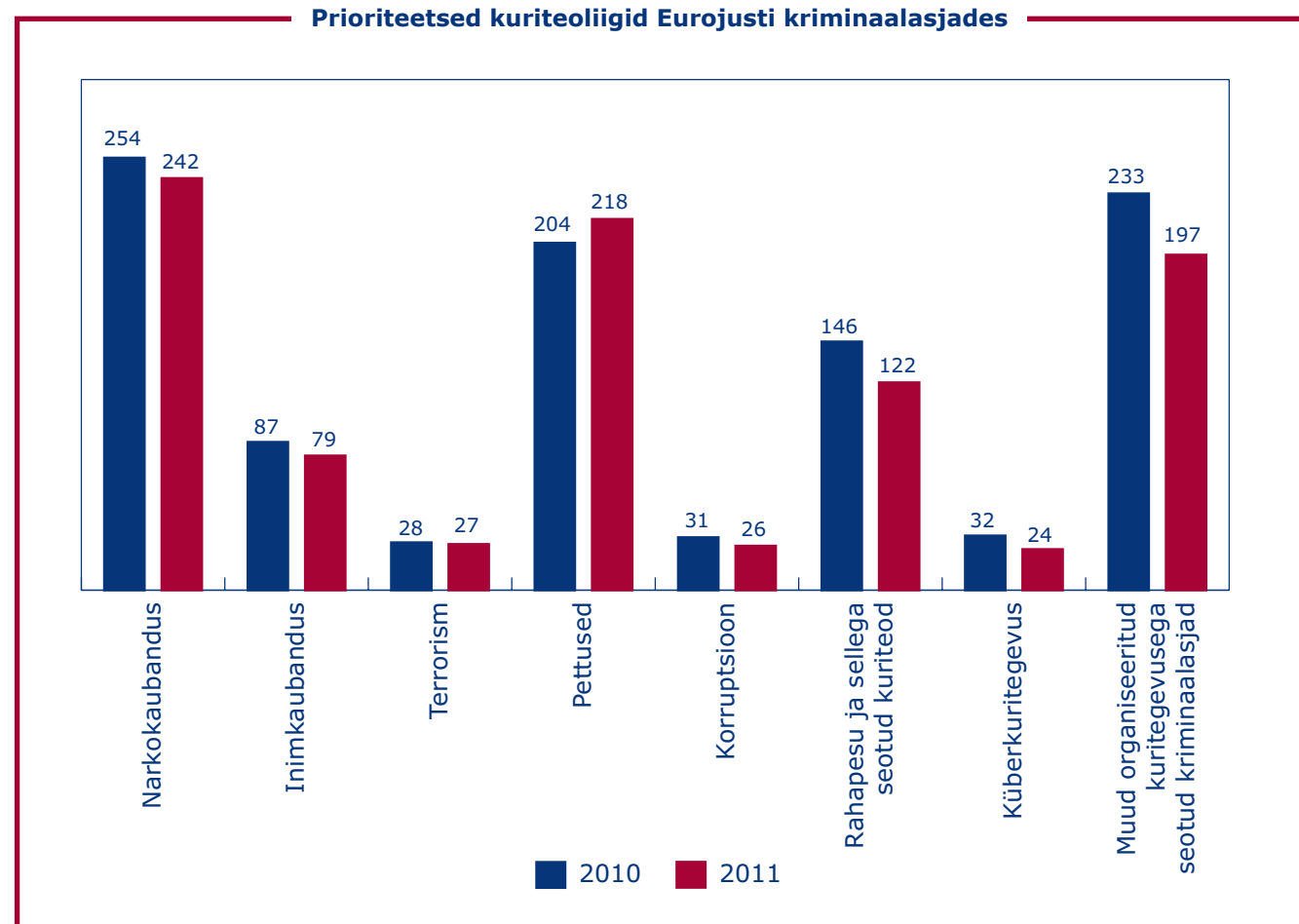

5. joonis

Eurojusti 2010.–2011. aasta operatiivtöö prioriteetsete valdkondade hulka kuuluvad narkokaubandus, inimkaubandus, terrorism, pettused, korrupsioon, rahapesu, küberkuritegevus ning kuritegelike ühenduste muu majanduslik tegevus.

Jooniselt nähtub, kui paljud Eurojustis 2010. ja 2011. aastal registreeritud kriminaalasjad olid seotud nende kuriteolikiidega. Üks kriminaalasi võib hõlmata mitut kuriteoliiki. Täpsem teave on esitatud 1. peatüki vastavates osades.

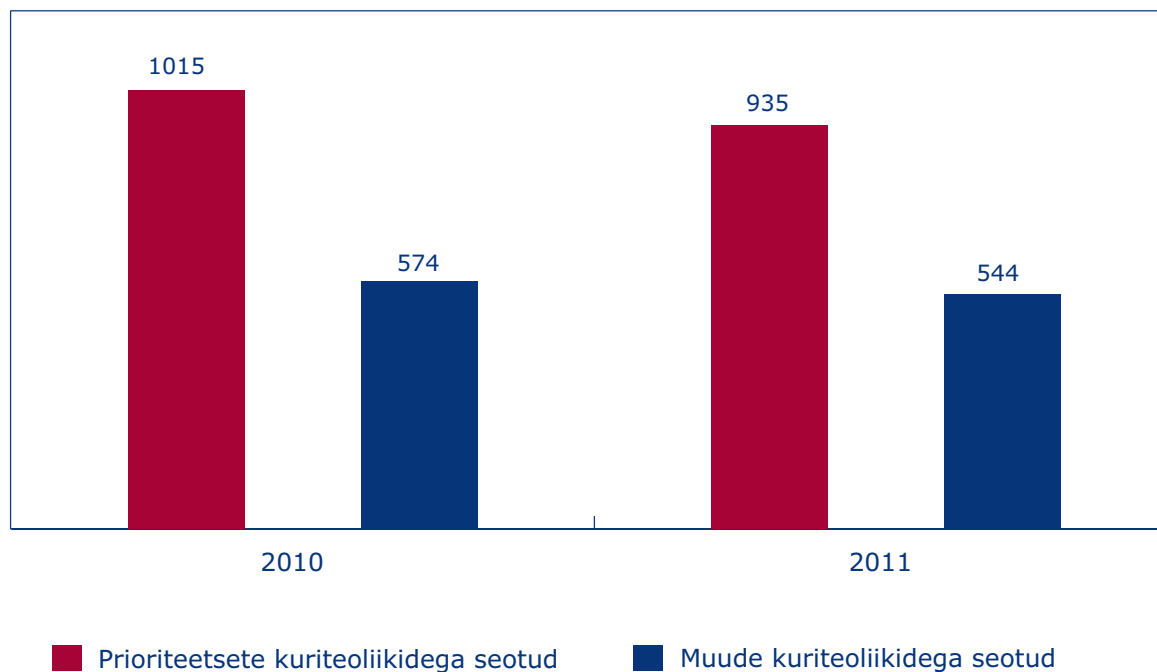

6. joonis

Eurojusti 2010.–2011. aasta operatiivtöö prioriteetsete valdkondade hulka kuuluvad narkokaubandus, inimkaubandus, terrorism, pettused, korrupsioon, rahapesu, küberkuritegevus ning kuritegelike ühenduste muu majanduslik tegevus.

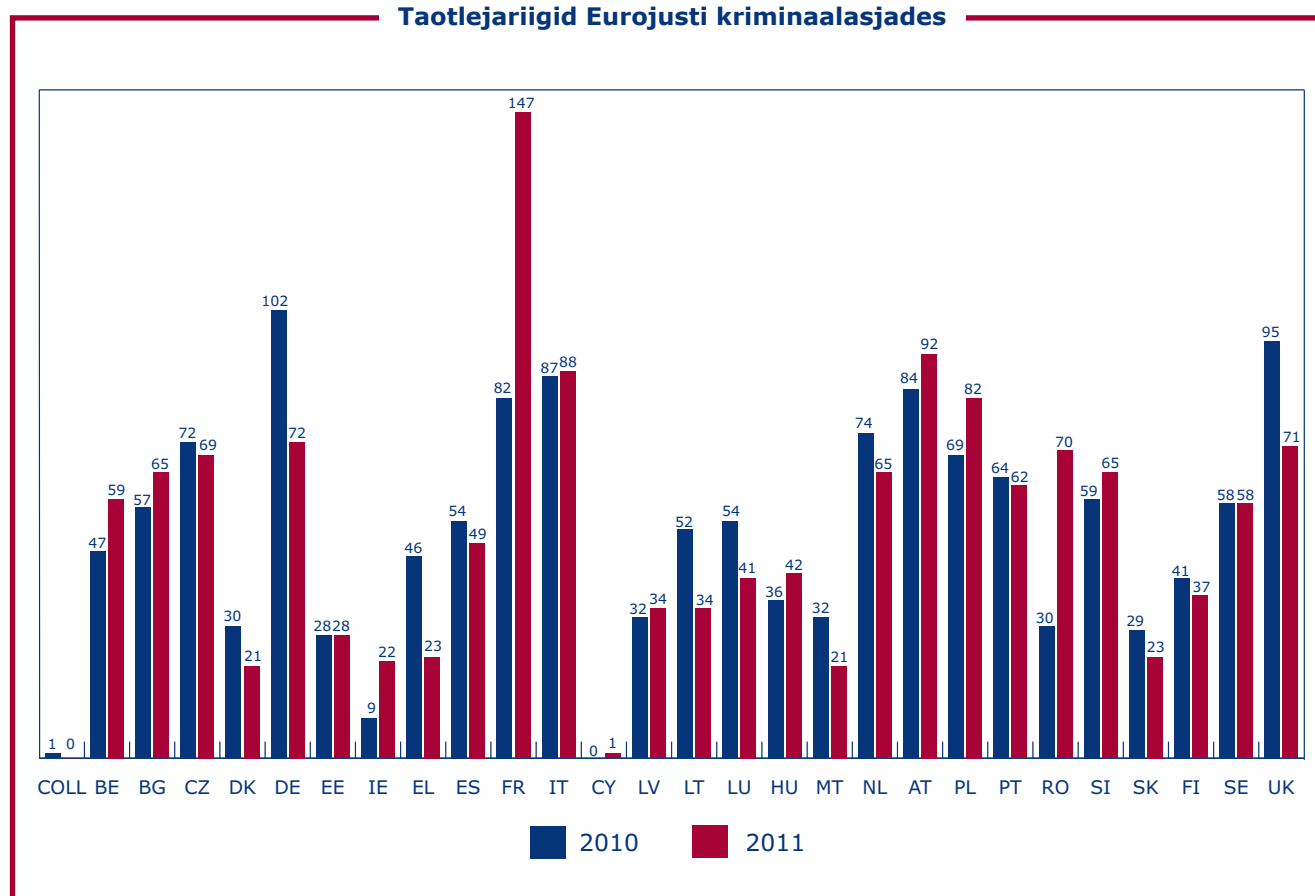
Jooniselt nähtub, kui paljud Eurojustis 2010. ja 2011.–aastal registreeritud kriminaalasjad olid seotud prioriteetsete kuriteovaldkondadega ja kui paljud muude kuriteoliikidega. Üks kriminaalasi võib hõlmata mitut kuriteoliiki.

Prioriteetsed kuriteoliigid ja muud kuriteoliigid Eurojusti kriminaalasjades

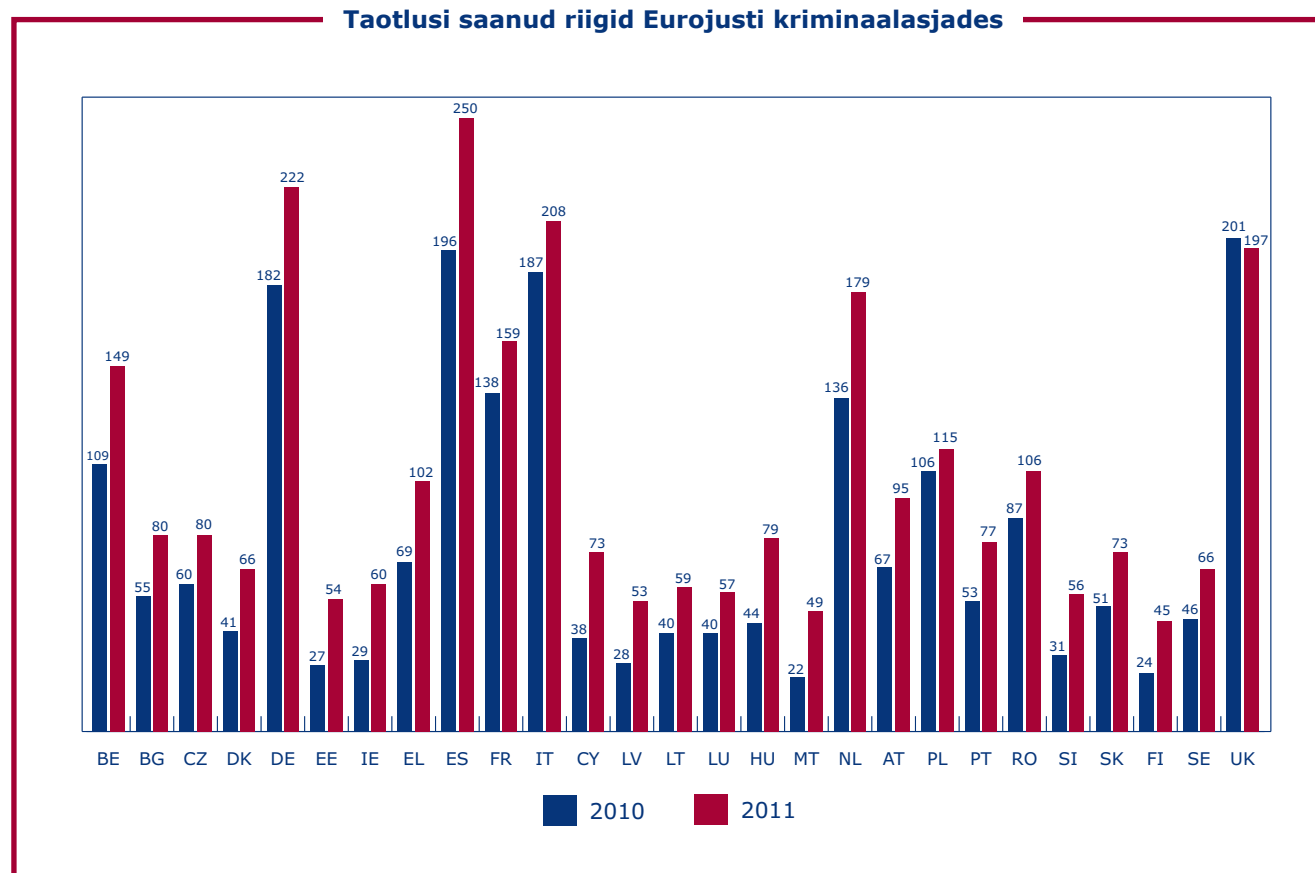
7. joonis

Jooniselt on näha, mitu abitaotlust iga liikmesriik 2010. ja 2011. aastal Eurojustile esitas.

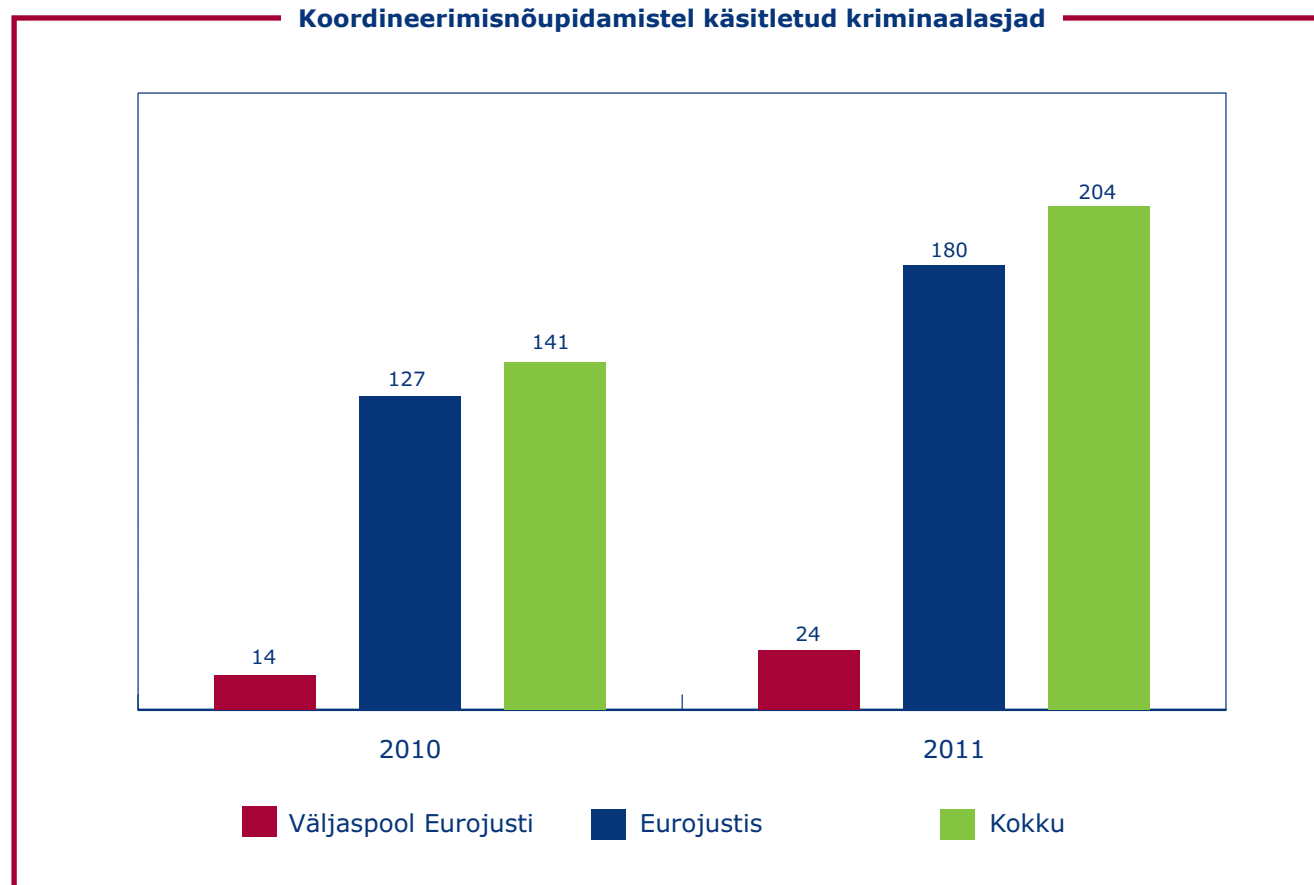
8. joonis

Joonisel on näidatud iga liikmesriigi ametivõimudele 2010. ja 2011. aastal Eurojusti kaudu saabunud abitaotluste arv.

9. joonis

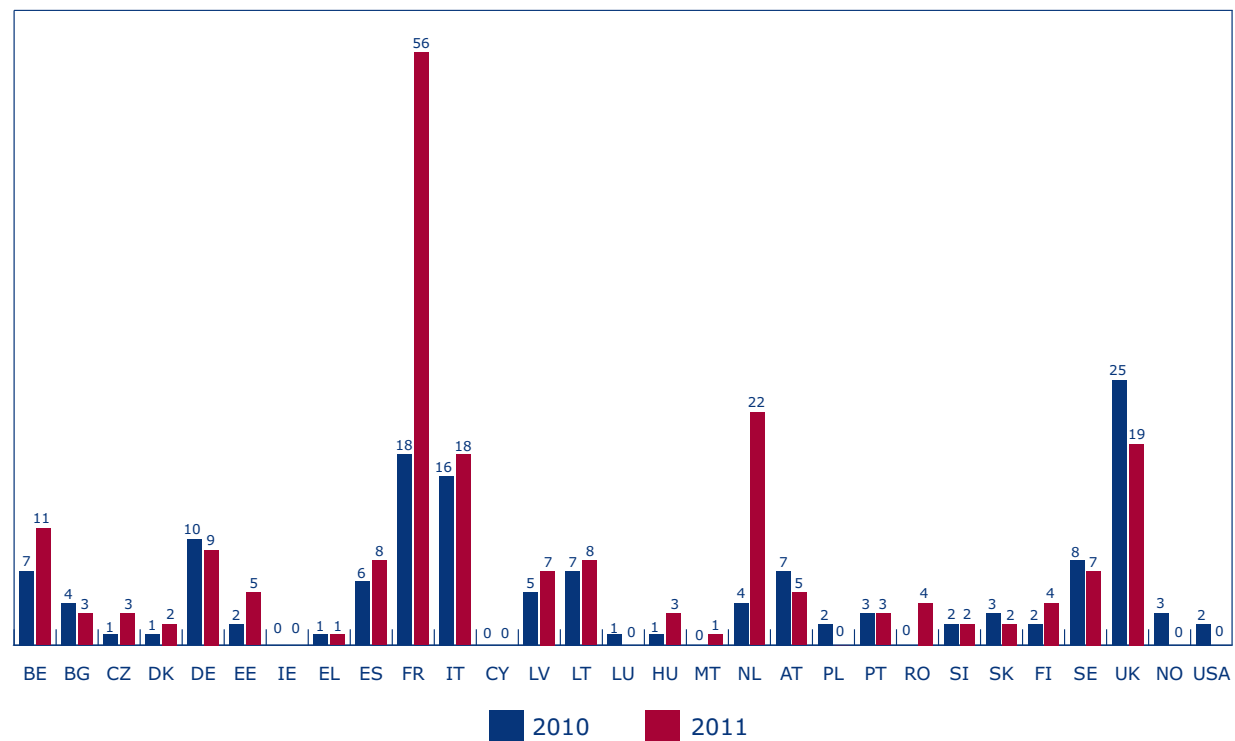
Joonisel on näidatud koordineerimisnõupidamisi vajanud kriminaalasjade arv. Koordineerimisnõupidamisi peetakse üldjuhul Eurojusti ruumides Haagis. Mõningatel juhtudel toimuvad koordineerimisnõupidamised ka väljaspool Eurojusti, liikmesriigis või kolmandas riigis.

10. joonis

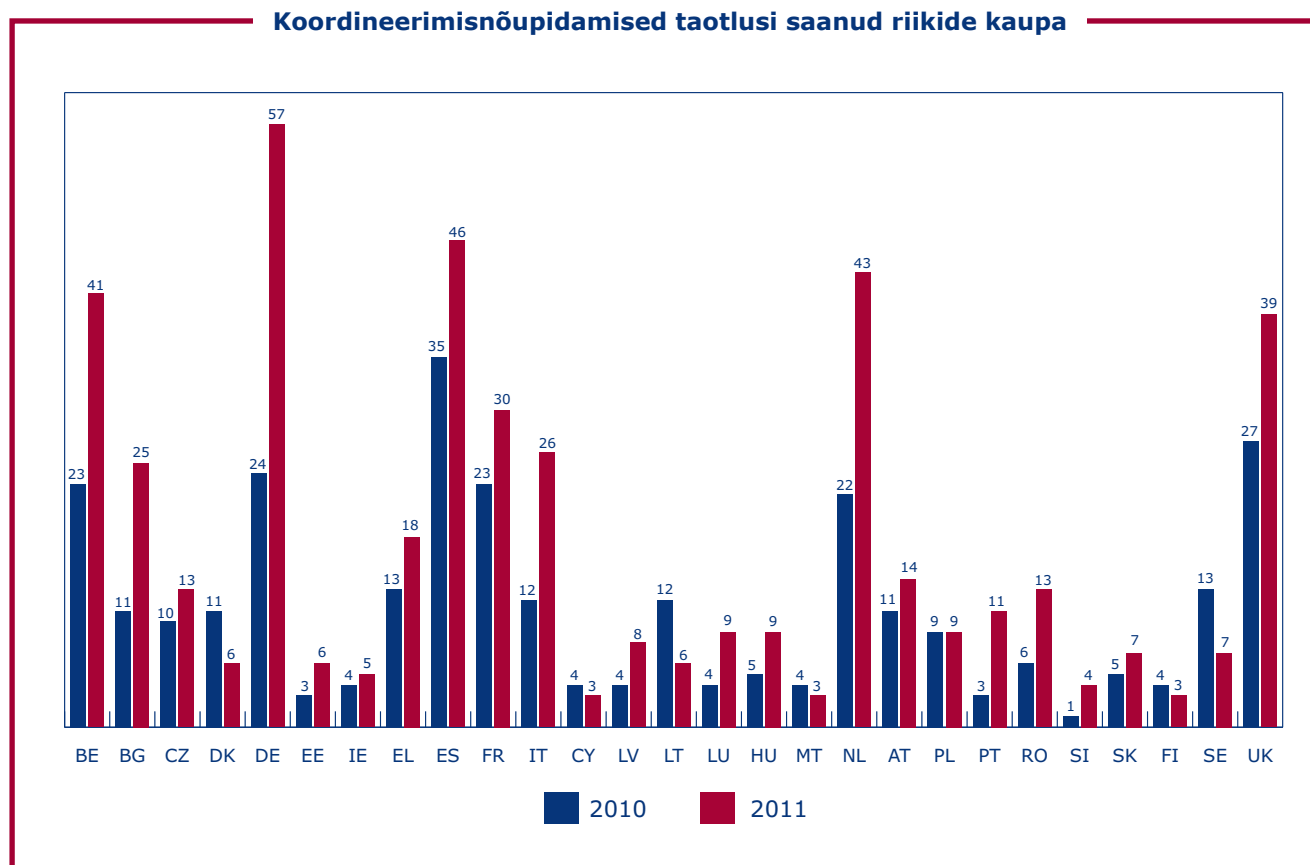
Joonisel on näidatud, mitmes iga liikmesriigi ja kolmanda riigi abitaotlusega seotud kriminaalasjas oli vaja koordineerimisnõupidamist.

Koordineerimisnõupidamised taotlejariikide kaupa

11. joonis

Joonisel on näidatud, mitmel Eurojusti koordineerimisnõupidamisel iga liikmesriigi ametiasutused koordineerimist vajanud kriminaalasjades abitaotluste saamise järel osalesid.

Eurojusti hoone Haagse Veste 1

Kõik õigused kaitstud. Ühtki väljaande osa ei tohi Eurojusti loata mis tahes viisil või vormis graafiliselt, elektrooniliselt või mehaaniliselt, sealhulgas valguskoopiatena, salvestistena, helisalvestistena või andmesalvestus- ja otsingusüsteemides reprodutseerida ega kasutada.

Fotod: Joannes Thuy, Leen De Zutter & Jacalyn Birk, Eurojust
Michel Mees, Haag
Zollkriminalamt, Köln, Saksamaa

© 2012 Eurojust